

Institutionele beleggers

De gepubliceerde cijfers en artikelen van de institutionele beleggers bevatten fouten. Dientengevolge zijn publicaties over dit onderwerp in deze maandstatistiek niet correct. De [cijfers voor 2000-2002](#) zijn inmiddels bijgesteld.

Consumentenprijsindex

In de [persmededeling van 5 augustus 2003](#) heeft het CBS gemeld dat de uitkomsten over de periode juni 2002 tot en met juni 2003 niet correct zijn. Dientengevolge zijn de CPI-cijfers in deze publicatie niet correct.

Het [persbericht van 9 september 2003](#) bevat de gecorrigeerde cijfers voor de reeks voor alle huishoudens en voor de geharmoniseerde consumentenprijsindex.

Financiële Maandstatistiek

Jaargang 9 – januari 2003



Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1992/'93–2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: € 94,80
Prijs per los nummer: € 12,80
Kengetal: O-1
ISSN 1381-6780



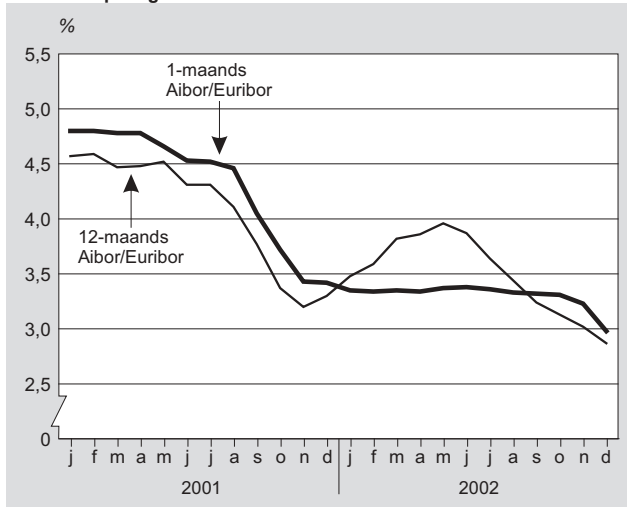
Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

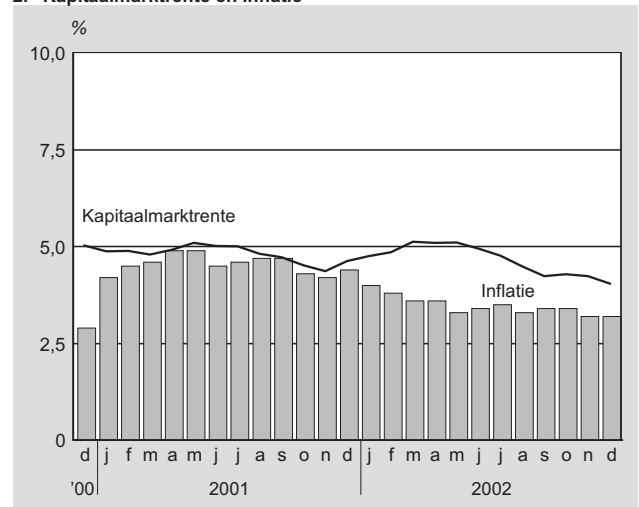
Grafieken	4
In dit nummer	5
Persberichten	6
Artikelen	
2002 slechtste beursjaar na Tweede Wereldoorlog	8
Vastgoed 1,2 biljoen euro waard	11
Minder bouwvergunningen voor woningen	13
Tabellen	
Financiële kerncijfers	14
Banken	16
Sparen en lenen	18
Geldmarkt	22
Kapitaalmarkt	24
Effectenbeurs	27
Vastgoed	34
Verzekeraars en pensioenfondsen	37
In de voorgaande 12 maanden	40
Trefwoordenregister	41
Andere CBS-publicaties	42

Grafieken

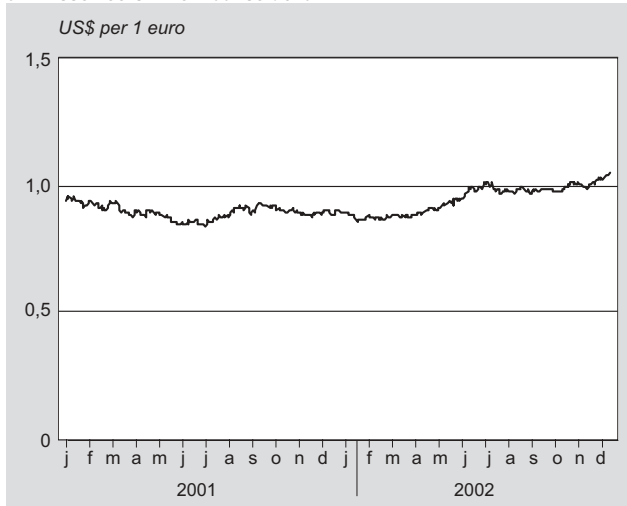
1. Rente op de geldmarkt



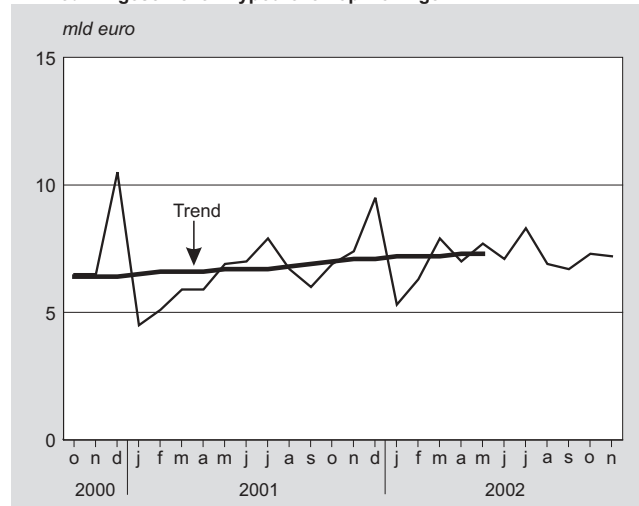
2. Kapitaalmarktrente en inflatie



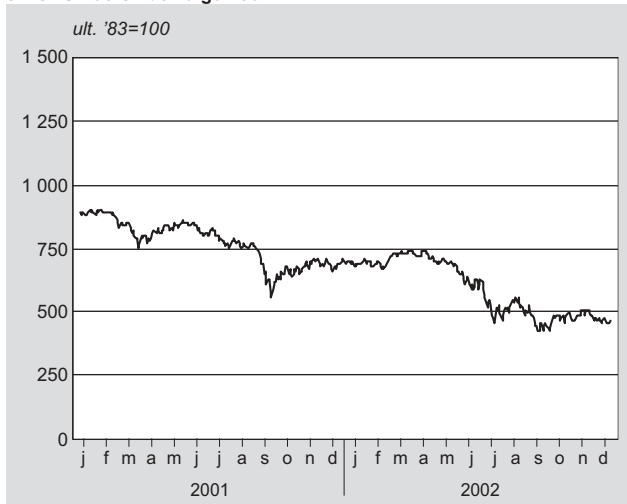
3. Wisselkoers Amerikaanse dollar



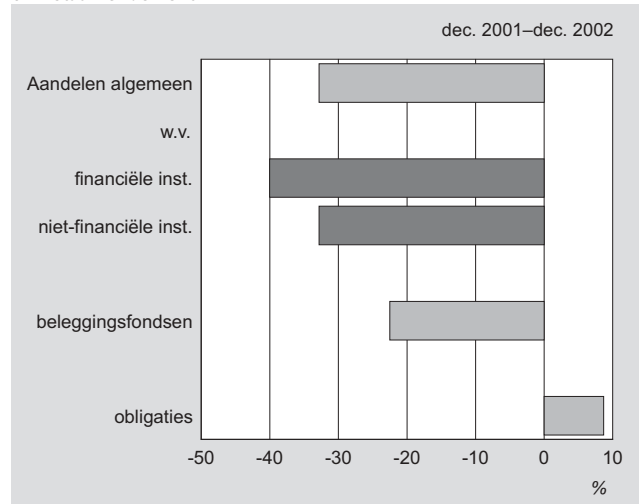
4. Nieuw ingeschreven hypotheeklen op woningen



5. CBS-koersindex algemeen



6. Totaal rendement



In dit nummer

2002 slechtste beursjaar na Tweede Wereldoorlog pag. 8

Voor beleggers in Nederlandse aandelen is 2002 het slechtste beursjaar sinds de Tweede Wereldoorlog geweest. Uit cijfers van het CBS blijkt dat het totale rendement op aandelen voor het derde opeenvolgende jaar negatief is. Beleggers in Nederlandse obligaties en vastgoedfondsen behaalden over 2002 wel een positief rendement.

Vastgoed 1,2 biljoen euro waard pag. 11

Op 1 januari 2002 is het onroerend goed in Nederland in totaal 1 160 miljard euro waard. De waarde van woningen bedraagt 877 miljard euro en die van de overige onroerende zaken 284 miljard euro.

Minder bouwvergunningen voor woningen pag. 13

In de eerste negen maanden van 2002 is voor ruim 42 duizend nieuwe woningen een bouwvergunning verleend. Dat is bijna 4 duizend minder dan in de eerste negen maanden van 2001 en 18 duizend minder dan in de eerste negen maanden van 2000.

Persberichten

Omzetvolume detailhandel gegroeid

In oktober 2002 is het omzetvolume van de detailhandel bijna 3 procent groter dan in oktober vorig jaar. De winkels in voedingsmiddelen hebben met 4,7 procent de sterkste volumegroei gerealiseerd. In de non-foodsector van de detailhandel is het volume in oktober 2,4 procent groter dan in oktober vorig jaar. Oktober 2002 heeft echter een gunstiger samenstelling van de koopdagen dan oktober vorig jaar.

Prijsstijging zwakt af

Het tempo waarmee de prijzen in de detailhandel stijgen, neemt duidelijk af. Lagen de winkelprijzen in januari nog 6 procent hoger dan in januari 2001, in oktober bedraagt de prijsstijging 2,3 procent vergeleken met vorig jaar. Vooral in de voedingsmiddelenwinkels is de afname relatief sterk. In januari lagen de prijzen in de voedingsmiddelenwinkels nog 7,5 procent hoger dan vorig jaar januari, in oktober lagen ze nog maar 1,8 procent hoger.

Flinke omzetgroei textielsupermarkten

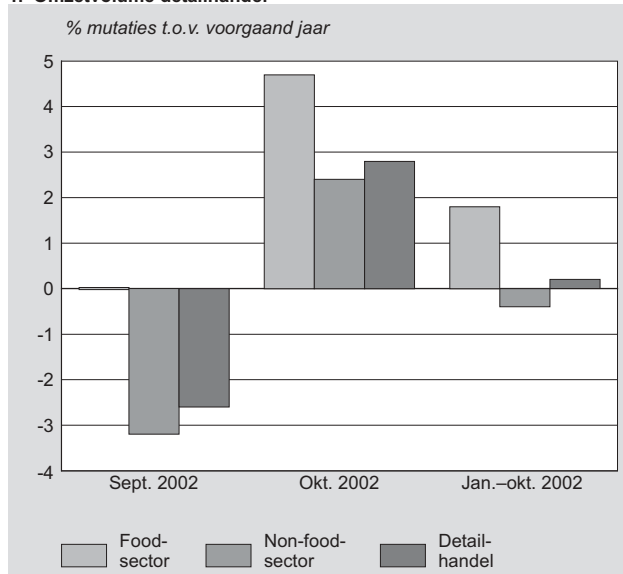
De geldomzet bij textielsupermarkten, drogisterijen en kledingwinkels is in oktober 2002 flink hoger dan vorig jaar oktober. Bij de textielsupermarkten is de geldomzet zelfs met 27 procent toegenomen.

De winkels in woninginrichtingartikelen hebben in oktober een kleinere geldomzet behaald (-6,3 procent) dan in oktober vorig jaar. Over de eerste tien maanden van 2002 is de geldomzet in deze branche 0,6 procent lager dan in dezelfde periode vorig jaar.

Meer omzet supermarkten

Bij de supermarkten is de geldomzet in oktober met ruim 8 procent gestegen vergeleken met oktober vorig jaar. Bij de speciaalzaken zoals slaggers en groentewinkels daarentegen is de geldomzet in oktober lager dan in oktober vorig jaar.

1. Omzetvolume detailhandel



Consument opnieuw iets positiever

Het consumentenvertrouwen is in december met drie punten gestegen ten opzichte van november. Deze uitkomst is gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Dit is de tweede opeenvolgende verbetering van het vertrouwen, na een periode van voornamelijk dalingen sinds januari van dit jaar. Het vertrouwen blijft nog wel op een laag niveau, zo blijkt uit het Consumenten Conjunctuur Onderzoek van het CBS.

Tweede achtereenvolgende stijging

Voor het bepalen van omslagen van een trend kan het beste worden gekeken naar seizoen gecorrigeerde cijfers. In november lieten deze cijfers voor het eerst dit jaar een stijging van het consumentenvertrouwen zien, van 5 punten. In december vindt nu opnieuw een verbetering plaats. In oktober was sprake van een stabilisatie, na dalingen sinds januari van dit jaar. De stijgingen in november en december hangen samen met een toegenomen koopbereidheid en een minder negatief oordeel over de economie in het algemeen.

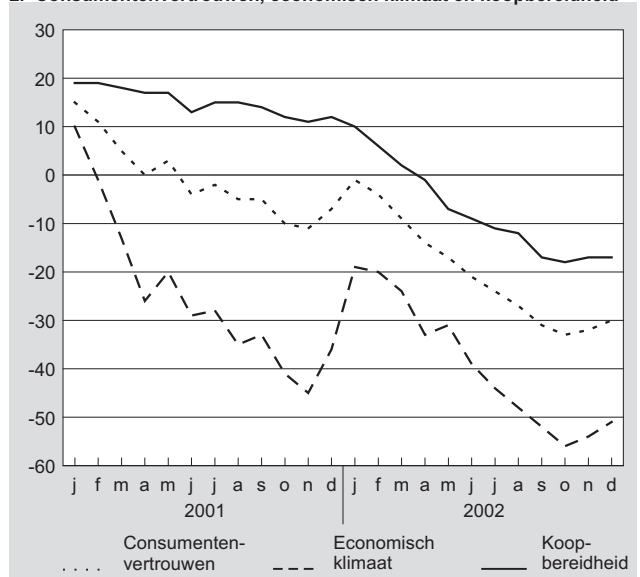
Consument positiever over grote aankopen

De koopbereidheid is in december vrijwel gelijk gebleven. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en het doen van grote aankopen. In deze voor de consument erg dure maand is sprake van relatief sterke seizoeneffecten. Met name vindt men in december de tijd meestal veel ongunstiger dan in andere maanden voor het doen van grote aankopen. Na correctie voor dergelijke effecten is sprake van een stijging van de koopbereidheid met drie punten in vergelijking met november. Consumenten zijn in december vooral positiever over het doen van grote aankopen en in mindere mate ook over de ontwikkelingen van hun financiën in de afgelopen tijd.

Oordeel over economisch klimaat verder verbeterd

Het oordeel van de consument over de economische toestand in Nederland is in december positiever dan in november. De consument is minder negatief over de economie in de afgelopen twaalf maanden. Ook de verwachtingen voor de komende twaalf maanden zijn minder pessimistisch.

2. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid



Producenten iets somberder

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in november 2002 licht verslechterd. Uit de Conjunctuurtest van het CBS blijkt verder dat de orderportefeuille van de Nederlandse industrie iets is afgenomen. Volgens de ondernemers zal in de komende maanden de werkgelegenheid in de industrie onder druk blijven staan. Voor de periode december-februari verwachten de ondernemers een lichte afname van de bedrijvigheid.

Minder orders in portefeuille

In november is het vertrouwen van de industriële ondernemers met 1,3 punten teruggelopen tot -1,9. Vooral de verwachting van de ondernemers dat de bedrijvigheid in de komende drie maanden licht zal afnemen is hier debet aan. De index van de orderpositie is in november met 0,2 procentpunt gedaald tot 92,5 (juni 2000=100). Deze lichte daling komt onder meer door een daling van de buitenlandse orders.

Meer orders voor consumptiegoederen

De orderontvangst in de consumptiegoederenindustrie is volgens de ondernemers in november gestegen. Dit geldt vooral voor de orders uit het binnenland. De orderportefeuille nam in november toe met 0,6 procentpunt.

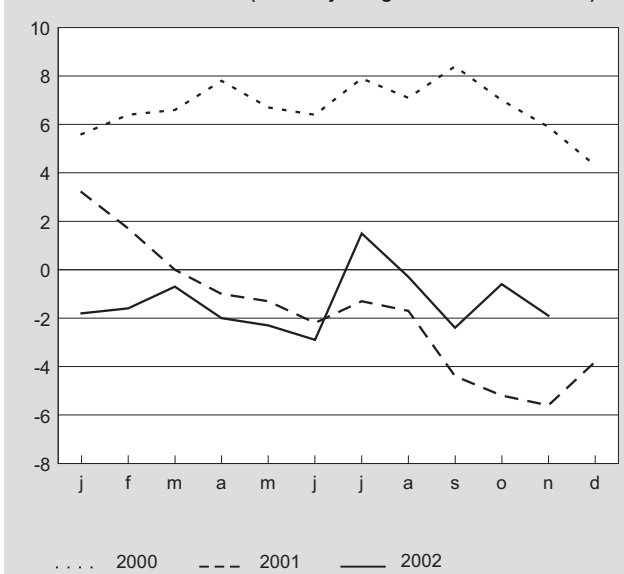
De producenten van investeringsgoederen en halffabrikaten zagen hun orderportefeuilles met 0,6 procentpunt dalen. In de sector halffabrikaten liepen de binnenlandse orders sterk terug, terwijl in de sector investeringsgoederen met name de buitenlandse orders afnamen.

Werkgelegenheid industrie verder onder druk

De werkgelegenheid in de industrie komt steeds verder onder druk. Per saldo achttien procent van de industriële ondernemers verwacht in de komende drie maanden een afname van het aantal werknemers. Vorige maand was dit nog vijftien procent.

In de sector halffabrikaten verwacht per saldo een vierde van de ondernemers een afname van de personeelssterkte in de periode december 2002 tot en met februari 2003. In de sector investeringsgoederen is dit per saldo circa een vijfde en in de sector consumptiegoederen ongeveer een tiende van de ondernemers.

3. Producentenvertrouwen (na verwijdering van seizoeninvloeden)



Inflatie 2002: 3,5 procent

De inflatie in Nederland is in 2002 uitgekomen op gemiddeld 3,5 procent. Sinds 1982 was de inflatie alleen in 2001 en 1991 hoger. In de loop van 2002 is de inflatie wel gezakt, vooral in de eerste vijf maanden. De prijsstijging in december 2002 is met 3,2 procent gelijk aan die in november. De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde index kwam in het jaar 2002 uit op gemiddeld 3,9 procent.

Inflatie in 2002 op hoog niveau

De prijzen zijn in 2002 gemiddeld 3,5 procent gestegen. Dat is een stuk minder dan in 2001, toen een prijsstijging van 4,5 procent werd gemeten. Toch is de inflatie in 2002 één van de hoogste van de afgelopen twintig jaar. Sinds 1982 was de inflatie alleen in 2001 en 1991 hoger. In de jaren 1983 tot en met 2000 bedroeg de inflatie gemiddeld 2,1 procent, met als uiterste waarden -0,2 procent in 1987 en 4,0 procent in 1991.

In de loop van 2002 daalde de inflatie eerst vrij snel, van 4,0 procent in januari naar 3,3 procent in mei. Daarna stabiliseerde de inflatie zich. In de periode van mei tot oktober fluctueerde de inflatie tussen 3,3 en 3,5 procent. Vervolgens daalde de inflatie naar 3,2 procent in november en december.

Inflatie in december even hoog als in november

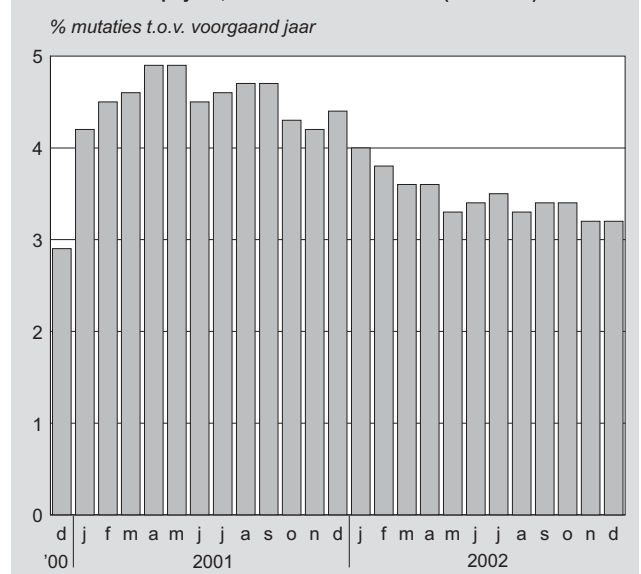
De inflatie is in december 2002 niet gewijzigd ten opzichte van de maand ervoor. In de laatste twee maanden van het jaar is de inflatie uitgekomen op 3,2 procent. Dit is het laagste niveau sinds december 2000. De bijdrage aan de inflatie van kleding en schoeisel is in december iets teruggelopen. Dit komt doordat de uitverkoop eerder startte dan het jaar ervoor. Daarentegen liep de bijdrage aan de inflatie van autobrandstoffen op.

Prijzen in december licht gedaald

Van november op december 2002 zijn de prijzen gemiddeld 0,2 procent gedaald. Een lichte prijsdaling is normaal in december.

De belangrijkste oorzaak voor de daling is het begin van de uitverkoop van kleding en schoeisel. Door de kerstzegel zijn ook de posttarieven in december lager. Hier staan prijsstijgingen tegenover van aardappelen, groenten en fruit, en van autobrandstoffen.

4. Consumentenprijzen, reeks alle huishoudens (1995=100)



2002 slechtste beursjaar na Tweede Wereldoorlog

Paul van der Beek

Voor beleggers in Nederlandse aandelen is 2002 het slechtste beursjaar sinds de Tweede Wereldoorlog geweest. Uit cijfers van het CBS blijkt dat het totale rendement op aandelen voor het derde opeenvolgende jaar negatief is. Beleggers in Nederlandse obligaties en vastgoedfondsen behaalden over 2002 wel een positief rendement.

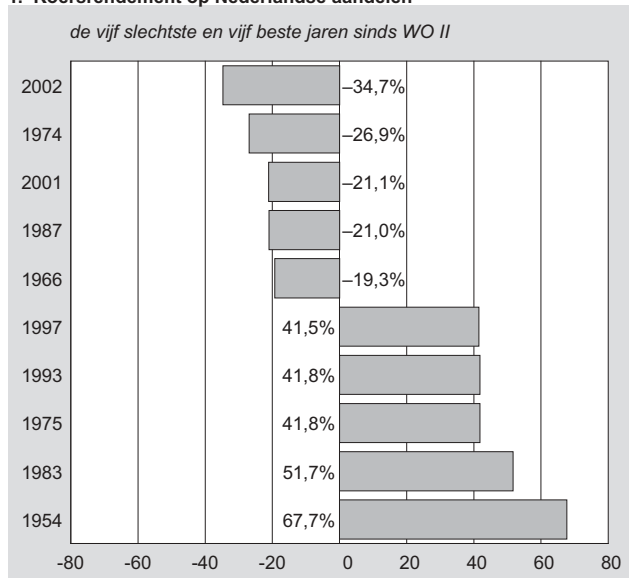
Grootste koersdaling in een jaar sinds Tweede Wereldoorlog

Het afgelopen jaar gaat de geschiedenis in als het slechtste beursjaar na de Tweede Wereldoorlog.

Het totale rendement op Nederlandse aandelen, waarin zowel het uitgekeerde dividend als het koersresultaat is verwerkt, bedroeg vorig jaar -32,8 procent. De koersen (exclusief de dividenduitkeringen) zijn in 2002 gemiddeld met 34,7 procent gedaald. Het totale verlies voor de beleggers in 2002 bedraagt 190 miljard euro. Het vorige recordverlies was in 1974, de periode van de oliecrisis. Het koersverlies bedroeg toen gemiddeld 26,9 procent.

Het beursklimaat in 2002 werd sterk beïnvloed door een reeks van grote en kleine boekhoudschandalen in de Verenigde Staten. Uiteindelijk leidde dit zelfs tot het faillissement van WorldCom, een van de 's werelds grootste ondernemingen in de telecomsector. Berichten over onjuiste cijfers of zelfs alleen geruchten daarover hadden in sommige gevallen forse koersdalingen tot gevolg. Twijfels over de kwaliteit van de berichtgeving van bedrijven ondermijnden het vertrouwen van beleggers. Daarnaast drukte het uitblijven van een duidelijk economisch herstel een negatieve stempel op het beursklimaat. Ook de dreigende oorlog met Irak maakte veel beleggers onzeker. In Nederland kreeg een aantal belangrijke fondsen op de beursvloer forse klappen na het geven van een winstwaarschuwing.

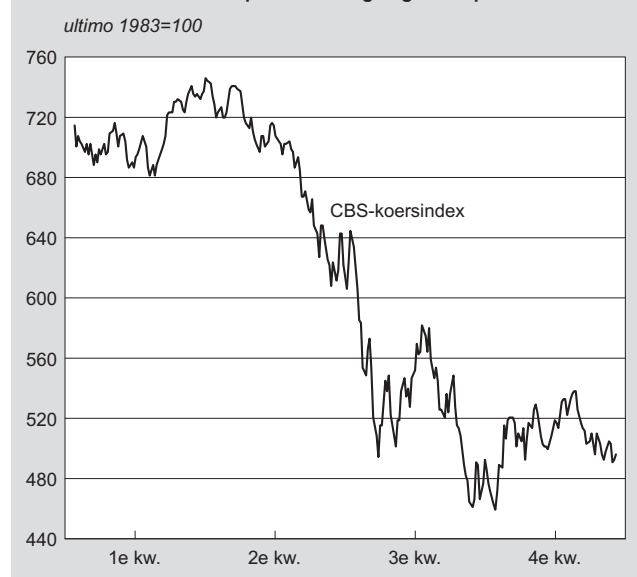
1. Koersrendement op Nederlandse aandelen



In vierde kwartaal 2002 positief resultaat aandelen

Na de forse koersdalingen in het tweede en derde kwartaal gloorde er in de eerste twee maanden van het vierde kwartaal hoop dat de aandelenmarkten een begin van herstel doormaakten. Ultimo november 2002 stonden de koersen van de Nederlandse aandelen gemiddeld 19,2 procent hoger dan aan het eind van september. De opwaartse trend zette echter niet door. In december brokkelden de koersen weer af. Uiteindelijk sloot de CBS-koersindex het vierde kwartaal af met een winst van 7,8 procent.

2. Recordverlies in 2002 op Damrak na grillig verloop



Damrak kleurt voor derde opeenvolgende jaar rood

De koersdaling van de aandelen in 2002 betekent dat het Damrak het jaar voor de derde opeenvolgende keer met verlies afsluit. In 2000 en 2001 daalde de CBS-koersindex al met 3,9 procent respectievelijk 21,1 procent. Het totale koersverlies op aandelen bedraagt over de afgelopen drie jaar ruim 50 procent.

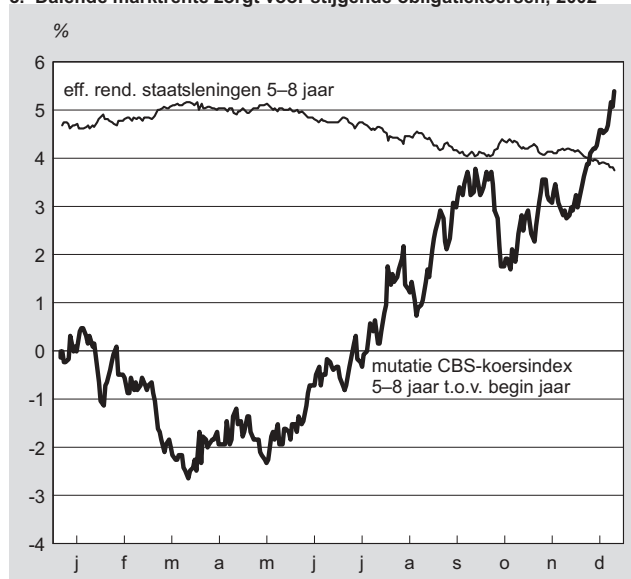
De laatste keer dat de koersen van de Nederlandse aandelen drie jaar op rij daalden, was in de periode 1969-1971. De schade bleef toen beperkt tot een verlies van 25 procent. De koersdaling in de afgelopen drie jaar benadert in omvang de koersval op de aandelenbeurzen in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. In de periode 1920-1922 daalden de aandelenkoersen in Amsterdam in drie jaar met 54 procent. Absoluut dieptepunt vormen de jaren 1929-1932 met vier jaren daling op rij. De aandelen in Amsterdam verloren tijdens deze crisisjaren 64 procent van hun waarde.

Rendement vastgoedfondsen en obligaties wel positief

Beleggers in Nederlandse obligaties en vastgoedfondsen hebben een goed jaar achter de rug. Vastgoedfondsen die direct in kantoren, huizen en winkelcentra beleggen, realiseerden in 2002 een

rendement van 16,0 procent. Het totale rendement op Nederlandse staatsobligaties over 2002 bedraagt 8,8 procent. Dit is hoger dan het gemiddelde rendement op obligaties sinds de start van de herbeleggingsindex, negentien jaar geleden (7,7 procent). Het totale rendement op obligaties wordt voor een deel bepaald door het couponrendement op obligaties en voor een deel door het koersrendement. Door de dalende marktrente in de tweede helft van 2002 liepen de koersen van obligaties op. Zo daalde de middellange kapitaalmarktrente, dat wil zeggen het effectief rendement van de vijf- tot achtjarige staatsobligaties, van 4,68 procent aan het begin van 2002 naar 3,76 procent op 31 december. De koersen van de middellange staatsobligaties zijn daardoor gemiddeld met meer dan 5 procent gestegen.

3. Dalende marktrente zorgt voor stijgende obligatiekoersen, 2002



Ondanks de koersdalingen van de afgelopen drie jaar scoren aandelen op lange termijn nog altijd fors hoger dan obligaties. Het totale rendement op Nederlandse aandelen bedraagt vanaf ultimo

1983 gemiddeld 12,4 procent per jaar, tegenover 7,7 procent voor obligaties.

Rendement aandelen alle bedrijfstakken negatief

Alle bedrijfstakken waarvoor het CBS een beursindex berekent, hebben in 2002 een negatief resultaat behaald. De sector handel kreeg de grootste klappen met een rendement van 57,8 procent negatief. In deze sector daalde de koers van zwaargewicht Ahold in het afgelopen jaar met 63,0 procent. Beleggers in de sector transport, opslag en communicatie (-13,3 procent) deden in 2002 de minst slechte zaken. Telecomfondsen KPN is een van de weinige positieve uitschieters van 2002 onder de hoofdfondsen. Het aandeel eindigde het jaar op 6,20 Euro. Dit is bijna 9 procent hoger dan ultimo 2001.

Damrak blijft achter bij wereldgemiddelde

Het totale rendement op Nederlandse aandelen bedroeg in het afgelopen jaar -32,8 procent. De Amsterdamse beurs deed het hiermee iets slechter dan het wereldgemiddelde. De MSCI- wereldherbeleggingsindex is, in euro's gemeten, in dezelfde periode met 31,7 procent gedaald. Een van de mogelijke verklaringen vormt het relatief grote gewicht van financiële instellingen op de Nederlandse aandelenmarkt. Aan het eind van 2001 wogen banken en verzekeraars voor ruim 30 procent mee in de CBS-index. De financiële instellingen behaalden in 2002 een rendement dat ruim 7 procentpunten lager lag dan het marktgemiddelde.

Beleggingsfondsen aandelen delen in malaise

Ook een indirecte belegging in Nederlandse aandelen via een beleggingsfonds zou de belegger in 2002 geen betere resultaten hebben opgeleverd. Beleggingsfondsen die zich richten op Nederlandse aandelen hebben in 2002 een rendement behaald van -33,3 procent. Dit is iets slechter dan het gemiddelde van alle Nederlandse aandelen tezamen (-32,8 procent). Ook de wereldwijd beleggende aandelenfondsen deden het met een rendement van -37,3 procent slechter dan het marktgemiddelde. De MSCI-wereldherbeleggingsindex daalde in het afgelopen jaar met 31,7 procent.

Tabel 1
Indexcijfers en rendementen van aandelen en obligaties

	Index (ultimo)				Rendement			
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	
			sept.	dec.			jaar	4e kw.
CBS-herbeleggingsindices	<i>ultimo 1983=100</i>				%			
<i>Aandelen</i>								
Algemeen	1 688,0	1 363,6	848,9	916,0	-2,1	-19,2	-32,8	7,9
consumentengoederenindustrie	1 811,7	1 603,5	1 413,5	1 380,0	29,8	-11,5	-13,9	-2,4
kapitaalgoederenindustrie	1 018,3	868,0	382,0	443,6	2,4	-14,8	-48,9	16,1
basisgoederenindustrie	933,4	887,8	675,9	661,5	15,8	-4,9	-25,5	-2,1
bouwnijverheid	738,3	878,9	728,4	678,8	31,7	19,0	-22,8	-6,8
transport, opslag en communicatie	592,0	364,7	289,2	316,1	-60,4	-38,4	-13,3	9,3
niet-financiële dienstverlening	2 411,5	1 657,0	1 090,4	1 099,2	-23,2	-31,3	-33,7	0,8
handel	2 087,0	1 914,0	804,1	808,4	11,8	-8,3	-57,8	0,5
financiële instellingen	2 464,9	1 825,6	884,4	1 096,2	14,5	-25,9	-40,0	23,9
<i>Obligaties</i>								
Nederlandse staatsobligaties	358,9	378,0	403,6	411,3	7,0	5,3	8,8	1,9
	<i>ultimo 1993=100</i>				%			
<i>Aandelen</i>								
CBS MIT-index	559,1	380,6	195,8	230,0	-40,6	-31,9	-39,6	17,5
CBS MIT Small-index	663,6	356,0	141,2	175,3	-50,3	-46,4	-50,8	24,2
MSCI wereldindex (euro) ¹⁾	136,5	120,2	80,8	82,0	-7,0	-12,0	-31,7	1,5
CBS-koersindex	<i>ultimo 1983=100</i>				%			
<i>Aandelen</i>								
Algemeen	897,0	708,0	428,7	462,1	-3,9	-21,1	-34,7	7,8

¹⁾ Bron: Morgan Stanley Capital International (ultimo 1998=100).

Tabel 2
Indexcijfers en rendementen van beleggingsinstellingen en vastgoedfondsen

	Index (ultimo)				Rendement			
	2000	2001	2002		2000	2001	2002	
			sept.	dec.			jaar	4e kw.
Herbeleggingsindices	<i>ultimo 1993=100</i>				%			
<i>CBS/MoneyView-index voor beleggingsinstellingen</i>								
Aandelenfondsen	200,8	171,4	129,8	132,9	-2,3	-14,6	-22,5	2,4
Nederland	288,8	226,9	142,4	147,3	-6,0	-21,4	-35,1	3,4
Europa	384,2	301,5	186,6	201,0	0,7	-21,5	-33,3	7,7
Verre Oosten	359,5	278,0	175,6	185,4	1,5	-22,7	-33,3	5,6
Noord-Amerika	100,4	85,0	70,0	66,0	-23,4	-15,3	-22,4	-5,7
Wereldwijd	352,0	312,7	201,8	200,6	-4,7	-11,2	-35,8	-0,6
Obligatiefondsen	301,8	234,6	142,7	147,0	-7,4	-22,3	-37,3	3,0
Geldmarktfondsen	139,3	145,7	148,6	149,9	6,9	4,6	2,9	0,9
Gemengde fondsen	120,0	124,8	127,4	128,7	5,3	4,0	3,1	1,0
	186,5	176,1	153,3	156,3	6,0	-5,6	-11,2	2,0
<i>CBS/SBV-index voor vastgoedfondsen</i>								
Direct	142,2	156,9	161,7	177,8	15,5	10,3	13,3	10,0
Nederland	141,3	157,7	164,3	182,9	14,2	11,6	16,0	11,3
wereldwijd	182,8	194,5	208,5	214,2	7,1	6,4	10,1	2,7
Indirect	134,5	152,2	156,5	177,0	17,5	13,2	16,3	13,1
	174,8	176,7	168,2	170,8	23,4	1,1	-3,3	1,5

Bron: CBS.

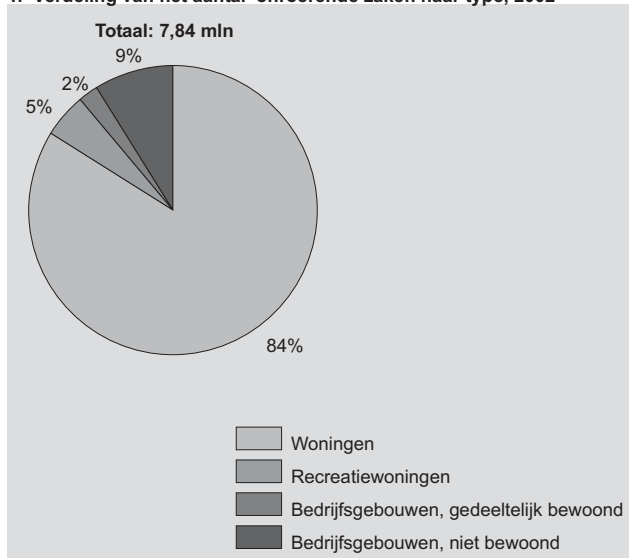
Vastgoed 1,2 biljoen euro waard¹⁾

Max van Herpen

Op 1 januari 2002 is het onroerend goed in Nederland in totaal 1 160 miljard euro waard. De waarde van woningen bedraagt 877 miljard euro en die van de overige onroerende zaken 284 miljard euro.

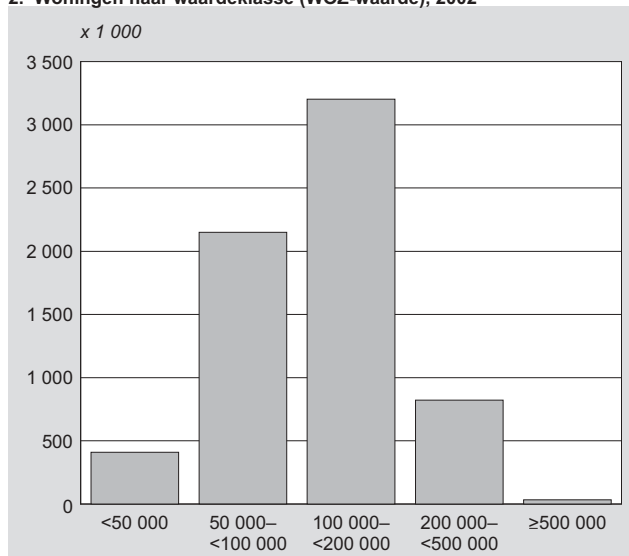
Het aandeel van de woningen in de totale waarde ligt op 76 procent. Vijf jaar eerder was dat nog 70 procent. Dat betekent dat de waardeverhoging in de woningsector harder is gegaan dan bij de bedrijfsgebouwen. In de periode 1997-2002 is de waarde van woningen met 75 procent gestegen. Bedrijfsgebouwen stegen in die periode met 31 procent in waarde. Er zijn ruim 7,8 miljoen onroerend zaak objecten, 84 procent daarvan zijn woningen (figuur 1).

1. Verdeling van het aantal onroerende zaken naar type, 2002



Bron: CBS.

2. Woningen naar waardeklasse (WOZ-waarde), 2002



Bron: CBS.

Gemiddelde woningwaarde 131 duizend euro

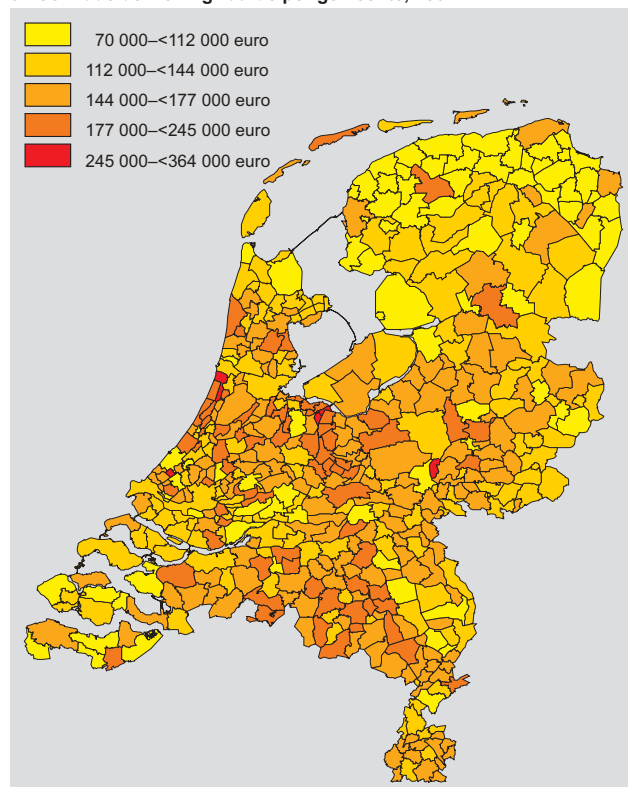
Acht van de tien woningen is tussen de 50 duizend en 200 duizend euro waard (figuur 2). De gemiddelde woningwaarde bedraagt 131 duizend euro. In 1997 was dat 79 duizend euro.

Tien procent van de gemeenten heeft een gemiddelde woningwaarde van minder dan 100 duizend euro, terwijl de tien procent rijkste gemeenten een gemiddelde woningwaarde hebben van 189 duizend euro of meer.

De gemiddelde woningwaarde verschilt nogal per gemeente. De gemiddelde waarde in de rijkste gemeente is vijf keer hoger dan die van de armste gemeente.

Acht van de tien gemeenten met de laagste gemiddelde woningwaarde liggen in de provincie Groningen. En zes van de tien gemeenten met de hoogste gemiddelde woningwaarde liggen in Noord-Holland.

3. Gemiddelde woningwaarde per gemeente, 2002



Bron: CBS.

Toelichting

Totale waarde vastgoed

Het betreft hier de waarde zoals vastgesteld voor de onroerend zaak belasting. Alle gemeenten stellen de waarde vast van alle vastgoedobjecten, waaronder woningen en bedrijfsgebouwen die zich binnen hun gemeentegrenzen bevinden.

Voor de periode tot en met 2000 geldt als waardepeildatum 1-1-1995, voor de jaren daarna 1-1-1999. De gegevens over 2001 en 2002 gelden nog als voorlopig. Verschillen in de totale waarde tussen twee tijdstippen worden veroorzaakt door twee factoren: de waardeverhoging (tussen twee waardepeildata 1995 en 1999) en de verandering in de aantallen (jaarlijks vastgesteld per 1 januari).

Er worden twee waarden vastgesteld:

- de waardering onroerende zaken (woz-waarde). Deze wordt vastgesteld door een taxateur;
- onroerend zaak belasting (ozb-waarde). De ozb-waarde is gelijk aan de woz-waarde verminderd met een eventuele vrijstelling. Sommige onroerende goederen worden namelijk geheel of gedeeltelijk vrijgesteld van belasting. Vrijgesteld worden bijvoorbeeld cultuurgrond, natuurterreinen, kerkgebouwen en openbare werken. De ozb-waarde is de grondslag voor de belastingheffing.

In dit artikel wordt voor 'de totale waarde' de ozb-waarde gebruikt. Voor de waardeklassenindeling is de woz-waarde gebruikt.

Woningen

Onder woningen wordt verstaan: woningen dienend tot hoofdverblijf en woningen met praktijkruimte.

De verdeling over de waardeklassen is voor de verschillende soorten objecten zeer verschillend (zie tabel 1):

- recreatiewoningen zitten voor tachtig procent onder de 50 duizend euro;
- bedrijfsgebouwen die gedeeltelijk bewoond zijn, zitten voor tachtig procent tussen 100 en 500 duizend euro;
- niet bewoonde bedrijfsgebouwen zijn het meest gespreid over alle categorieën;
- de meeste gebouwen met een waarde boven de 500 duizend euro komen voor bij de onbewoonde bedrijfsgebouwen, maar van deze bedrijfsgebouwen is anderzijds ook veertig procent minder dan 50 duizend euro waard.

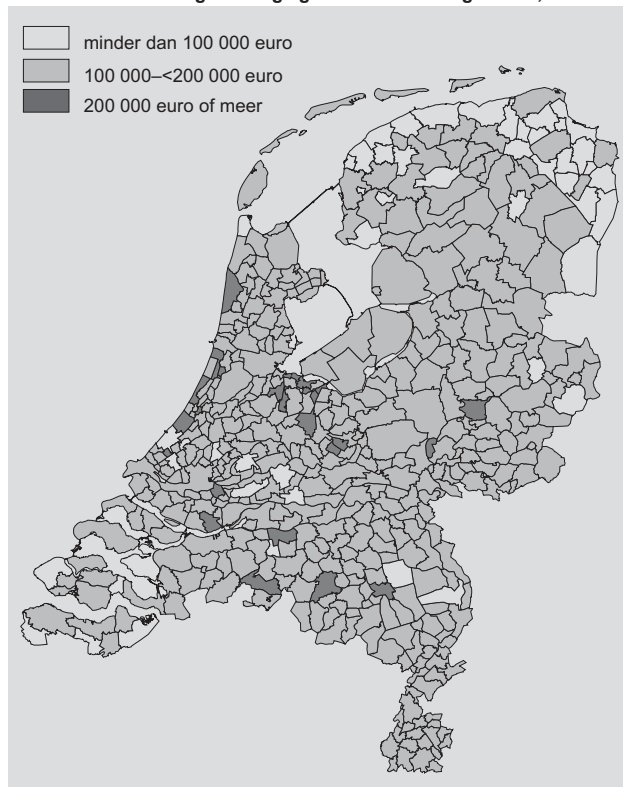
Gemeenten (woningwaarde)

De gemeenten met de laagste gemiddelde woningwaarde zijn: Reiderland (70 duizend euro), Appingedam (73 duizend euro), Groningen en Leeuwarden (beide 74 duizend euro), Pekela (75 duizend euro), Delfzijl (76 duizend euro), Sas van Gent (77 duizend euro), Eemsmond (78 duizend euro), De Marne en Hoogezand-Sappemeer (beide 79 duizend euro).

Overigens komen de meeste laagste inkomens ook in Groningen voor.

De gemeenten met de hoogste gemiddelde woningwaarde zijn: Bloemendaal (364 duizend euro), Laren (363 duizend euro), Blaricum (360 duizend euro), Wassenaar (330 duizend euro), Rozendaal (320 duizend euro), Naarden (244 duizend euro), Abcoude (238 duizend euro), Loenen (236 duizend euro), Heemstede (233 duizend euro) en Bennebroek (231 duizend euro).

4. Gemeenten met lage en hoge gemiddelde woningwaarde, 2002



Bron: CBS.

Als alleen de 49 gemeenten met een gemiddelde woningwaarde van onder de 100 duizend euro en de 27 gemeenten boven de 200 duizend euro worden weergegeven, dan ziet dat er uit zoals weergegeven in figuur 4.

Noot in de tekst

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het Webmagazine van het CBS.

Bron: StatLine:

- Mens en maatschappij/wonen/waarde onroerende zaken;
- Mens en maatschappij/wonen/vastgoed naar woz-waarde per regio.

Tabel 1
Aantal woningen en overige gebouwen naar WOZ-waarde, 2002

	Woningen	Recreatie- en overige woningen	Bedrijfsgebouwen; gedeeltelijk bewoond	Bedrijfsgebouwen; niet bewoond
Waarde woningen				
< 50 000 euro	411 645	296 113	8 125	284 657
50 000–<100 000 euro	2 148 506	37 825	11 483	91 238
100 000–<200 000 euro	3 203 009	25 996	55 266	117 296
200 000–<500 000 euro	822 787	4 030	72 945	119 571
≥500 000 euro	34 780	363	9 097	89 131

Minder bouwvergunningen voor woningen ¹⁾

Cees Steijn

In de eerste negen maanden van 2002 is voor ruim 42 duizend nieuwe woningen een bouwvergunning verleend. Dat is bijna 4 duizend minder dan in de eerste negen maanden van 2001 en 18 duizend minder dan in de eerste negen maanden van 2000.

Wel meer vergunningen voor huurwoningen

Het aantal bouwvergunningen voor woningen nam in de eerste negen maanden van 2002 met 8 procent af. Deze daling is het gevolg van de afname van vergunningen voor koopwoningen van 38 duizend tot 33 duizend. Het aantal bouwvergunningen voor huurwoningen steeg met 8 procent tot 9 duizend.

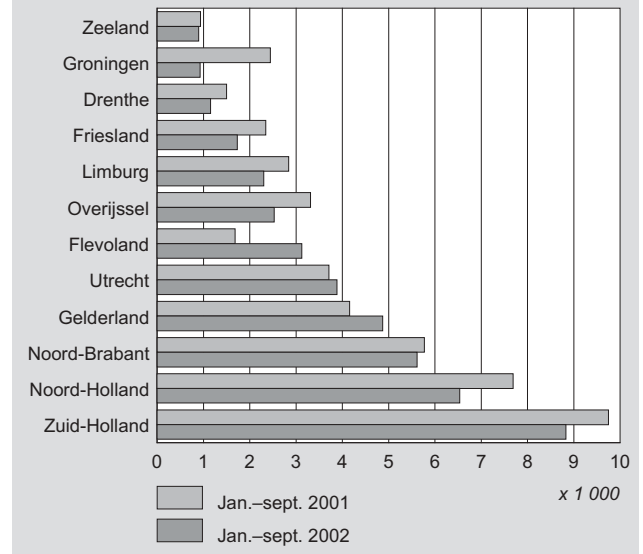
Zuid-Holland koploper

In de eerste negen maanden van 2002 zijn de meeste bouwvergunningen verleend in Zuid-Holland, bijna 9 duizend. Met ruim 6,5 duizend woningen is Noord-Holland een goede tweede. In Zeeland is voor het kleinste aantal woningen een bouwvergunning verleend.

Flevoland grootste stijger

De grootste stijging van verleende bouwvergunningen deed zich in Flevoland voor. In de eerste negen maanden van 2002 is het aantal bouwvergunningen voor woningen bijna verdubbeld ten opzichte van 2001. Ook Gelderland en de provincie Utrecht lieten

1. Woningen waarvoor bouwvergunning is verleend per provincie



Bron: CBS.

een stijging zien, van respectievelijk 17 en 5 procent. In alle overige provincies is een daling waargenomen. In de provincie Groningen was deze daling het grootst.

Noot in de tekst

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het Webmagazine van het CBS.

Bron: StatLine.

Financiële kerncijfers

Financiële kerncijfers

	Eenheid c.q. Basis	1985	1990	1995	1999	2000	2001	2002		
								dec.	jan.	febr.
Bankwezen (ultimo)										
Europese liquiditeitenmassa (M3)	<i>mld euro</i>	.	.	.	4 778,6	5 079,9	5 424,6	5 425,5	5 415,0	5 417,3
Europese geldhoeveelheid (M1)	<i>mld euro</i>	.	.	.	1 955,1	2 074,3	2 203,5	2 206,8	2 167,6	2 157,4
Balanstotaal Europese MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	.	15 546,1	16 711,4	18 249,7	18 216,6	18 249,4	18 186,2
Balanstotaal Nederlandse MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	.	940,2	1 148,2	1 262,7	1 265,9	1 298,2	1 305,7
Sparen en lenen										
Besparingen bij spaarinstellingen	<i>mld euro</i>	.	.	6,4	8,4	3,9	18,6	2,2	1,8	0,5
Spaartegoed (ultimo)	<i>mld euro</i>	65,0	81,0	104,8	130,3	134,2	152,9	152,9	154,6	155,2
Verstrekt consumptief krediet	<i>mld euro</i>	3,3	4,9	6,4	10,0	10,6	9,7	0,6	0,7	0,8
Uitstaand consumptief krediet (ultimo)	<i>mld euro</i>	5,1	5,5	10,1	13,9	15,2	16,0	16,0	15,9	15,9
Nieuw ingeschreven hypotheeklen op:										
woonhuizen en combinaties woonhuis/bedrijfspand	<i>mld euro</i>	12,1	16,0	31,0	90,6	82,2	86,7	10,5	5,7	6,7
w.o. woonhuizen	<i>mld euro</i>	.	.	27,6	84,2	76,1	79,7	9,5	5,3	6,3
bedrijfspanden en overige onroerende goederen	<i>mld euro</i>	4,9	12,0	16,2	27,7	24,5	35,1	4,2	3,4	2,5
Geldmarkt										
Reporente ECB (ultimo)	%	.	.	.	2,70	4,75	3,25	3,25	3,25	3,25
Daggeldrente	%	6,30	9,23	4,23	2,74	4,12	4,38	3,34	3,29	3,28
Eenmaands Euribor-tarief	%	6,35	8,51	4,33	2,86	4,24	4,26	3,42	3,35	3,34
Goudprijs (gemiddeld)	<i>euro/gram</i>	15,5	10,3	9,1	8,6	9,9	9,9	10,1	10,5	11,2
Wisselkoersen (gemiddeld)										
Amerikaanse Dollar	<i>per 1 euro</i>	0,7	1,2	1,4	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Engelse Pond	<i>per 1 euro</i>	0,5	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Japanse Yen	<i>per 1 euro</i>	158,2	174,9	128,6	120,4	99,3	108,7	113,4	117,1	116,4
Kapitaalmarkt										
Gemiddeld effectief rendement op staatsleningen										
kort (3–5 jaar)	%	7,12	9,04	6,00	3,91	5,12	4,44	4,23	4,40	4,55
middellang (5–8 jaar)	%	7,32	8,99	6,50	4,34	5,30	4,70	4,59	4,71	4,80
lang (9–10 jaar)	%	7,34	8,93	7,20	4,63	5,41	4,94	4,87	4,97	5,02
Amsterdams Effectenbeurs										
CBS-koersindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	155,4	168,3	321,5	933,1	897,0	708,0	708,0	700,5	695,5
obligaties (5–8 jaar)	<i>1983=100</i>	108,7	98,4	118,9	121,0	123,1	124,2	124,2	123,4	123,4
CBS-herbeleggingsindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	170,5	229,6	530,9	1 724,7	1 688,0	1 363,6	1 363,6	1 349,4	1 339,6
obligaties (algemeen)	<i>1983=100</i>	124,1	161,1	267,3	334,2	356,2	377,6	377,6	379,1	379,9
Verzekeraars										
Binnenlandse productie van individuele levensverzekeringen (premies)										
	<i>mld euro</i>	.	.	3,7	6,1	7,1	6,9	0,5	0,6	0,6
Prijsindexcijfers										
Producentenprijzen										
Herbouwkosten van woningen	<i>1995=100</i>	.	.	100	102,2	114,1	115,7	111,5	111,9	112,1
Woninginboedels	<i>1995=100</i>	.	.	100	108,0	111,8	110,9	121,0	122,0	122,0
Consumentenprijzen										
alle huishoudens	<i>1995=100</i>	.	.	100	108,6	111,4	116,4	117,4	118,3	118,8
werknemersgezinnen laag inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100	108,4	111,1	116,2	117,1	118,0	118,5
werknemersgezinnen hoog inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100	107,7	110,5	115,4	116,3	117,0	117,6
Consumentenprijzen – afgeleid										
alle huishoudens	<i>1995=100</i>	.	.	100	106,9	109,2	113,1	114,0	114,9	115,4
werknemersgezinnen laag inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100	106,7	108,9	112,8	113,8	114,5	115,0
werknemersgezinnen hoog inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100	106,3	108,9	112,6	113,6	114,3	114,9
Internationale handel										
Invoer	<i>mld euro</i>	98,0	104,2	129,4	178,7	216,1	218,3	16,4	16,4	16,1
Uitvoer	<i>mld euro</i>	102,6	108,5	143,5	188,6	231,9	241,3	18,9	18,7	18,5
Handelsoverschot	<i>mld euro</i>	4,5	4,3	14,1	9,9	15,8	23,0	2,5	2,3	2,4
Invoerprizen	<i>1990=100</i>	122,6	100,0	92,0	93,4	107,2	108,0	103,0	103,0	108,1
Uitvoerprizen	<i>1990=100</i>	122,7	100,0	94,9	93,6	106,4	109,1	105,8	105,8	103,8
Ruilvoet	<i>1990=100</i>	100,1	100,0	103,2	100,2	99,3	101,0	102,6	102,6	96,0
Overige gegevens										
Consumentenvertrouwen	.	.	4,4	13,9	24,0			-7,1	-1,4	-4,5
Economisch klimaat	.	.	6,3	5,1	24,1			-35,9	-18,5	-19,7
Koopbereidheid	.	.	3,1	19,8	23,9			12,1	10,0	5,6

maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
										Banking
5 455,2	5 496,7	5 540,0	5 559,9	5 553,1	5 566,0	5 609,4	5 628,5			Eurozone liquidity (M3)
2 168,8	2 207,4	2 219,5	2 278,2	2 256,5	2 228,4	2 290,9	2 281,3			Eurozone money (M1)
18 332,8	18 392,1	18 480,3	18 412,5	18 449,3	18 400,2	18 598,0	18 684,5			Eurozone MFI's, balance sheet total
1 308,1	1 309,1	1 339,4	1 307,7	1 312,0	1 317,7	1 329,0	1 332,8	1 377,3		Dutch MFI's, balance sheet total
										Saving and borrowing
0,4	0,8	2,4	1,7	1,1	0,5	0,9	0,9	-0,2		Savings at saving institutions
155,6	156,4	158,7	162,8	163,9	164,4	165,2	166,1	165,9		Savings deposits
0,8	0,9	0,8	0,8	1,0	0,9	0,9	1,0	0,8		Consumer credit granted
15,9	15,9	15,9	15,9	16,0	16,1	16,3	16,4	16,4		Consumer credits, outstanding amounts
8,5	7,6	8,3	7,7	9,5	7,4	7,2	7,8	7,9		Newly registered mortgages on:
7,9	7,0	7,7	7,1	8,3	6,9	6,7	7,3	7,2		residential and residential/commercial property
1,9	2,0	1,9	2,1	3,6	1,9	2,1	1,8	1,7		o.w. residential
										other real estate
										Money market
3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	2,75	Repo rate ECB
3,26	3,32	3,31	3,35	3,30	3,29	3,32	3,30	3,30	3,30	Call money
3,35	3,34	3,37	3,38	3,36	3,33	3,32	3,31	3,23	2,98	One-month Euribor
11,0	11,2	11,0	11,1	10,4	10,4	10,7	10,6	10,5	10,7	Gold price
0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	Exchange rates
0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	US dollar
114,7	115,8	115,8	117,7	117,1	116,3	118,4	121,5	121,7	124,2	English pound
										Japanese Yen
										Capital market
4,83	4,75	4,76	4,59	4,37	4,05	3,75	3,73	3,65	3,43	Average yield to maturity
5,07	5,03	5,03	4,86	4,71	4,45	4,17	4,22	4,17	3,97	short-term
5,27	5,25	5,27	5,11	4,97	4,71	4,50	4,58	4,56	4,36	medium-term
										long-term
										Amsterdam Stock Exchange
744,6	714,6	684,9	628,4	522,7	527,9	428,7	486,4	510,8	462,1	CBS stock price index
121,4	122,4	122,1	123,8	124,7	126,1	128,9	127,6	127,9	130,9	shares
										bonds
1 434,5	1 385,2	1 341,2	1 230,7	1 023,9	1 045,1	848,9	964,3	1 012,6	916,0	CBS total return index
377,0	380,9	381,7	386,6	390,9	395,7	402,0	400,6	403,2	410,3	shares
										bonds
										Insurance
0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,4	0,5	0,5		New personal life insurance policies
										Price index numbers
112,4	114,9	114,3	114,0	114,3	115,2	116,9	116,9	115,0		Producer prices, industry
123,0	123,0	124,0	124,0	126,0	126,0	126,0	126,0	126,0		Costs of rebuilding of dwellings
										Households effects
119,9	120,6	120,6	120,2	120,5	120,7	121,9	121,8	121,4	121,2	Consumer prices
119,6	120,2	120,2	119,9	120,1	120,3	121,6	121,4	121,1	120,8	all households
118,9	119,6	119,5	119,1	119,1	119,4	120,8	120,6	120,2	119,9	employee households low income
										employee households high income
116,5	117,1	117,1	116,7	116,9	117,2	118,4	118,3	118,0	117,7	Consumer prices derived: tax alterations eliminated
116,1	116,7	116,7	116,3	116,6	116,8	118,0	117,9	117,6	117,4	all households
116,1	116,8	116,8	116,3	116,3	116,6	118,0	117,9	117,5	117,2	employee households low income
										employee households high income
										International trade
18,0	17,5	17,1	17,1	16,5	15,5	17,3	18,4			Import
20,9	18,9	19,7	19,8	18,7	17,8	20,4	20,8			Export
2,9	1,5	2,6	2,7	2,3	2,3	3,1	2,4			Trade surplus
113,4										Import prices
107,6										Export prices
94,9										Terms of trade
										Other data
-8,6	-14,0	-16,5	-21,2	-24,3	-26,7	-31,0	-33,1	-32,0	-30,4	Consumer confidence
-24,3	-32,7	-30,8	-38,8	-43,7	-48,1	-52,3	-55,9	-54,1	-50,8	Economic environment
2,0	-1,5	-7,0	-9,5	-11,4	-12,4	-16,8	-17,8	-17,2	-16,9	P propensity to consume

Banken

Tabel 1.1
Balans van de in Nederland gevestigde monetair financiële instellingen, exclusief De Nederlandsche Bank (ultimo)

	Nederland					Eurozone				
	2002					2002				
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	862,5	883,3	886,9	886,8	916,4	11 334,9	11 339,6	11 321,2	11 404,0	11 461,7
a. Monetair financiële instellingen	208,3	217,9	219,4	220,7	242,3	3 839,8	3 844,7	3 836,8	3 880,4	3 922,5
b. Overheid	32,4	34,6	33,6	33,6	36,1	804,4	802,8	792,7	795,8	795,5
c. Overige	621,7	630,8	634,0	632,6	638,0	6 690,6	6 692,1	6 691,7	6 727,8	6 743,7
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	114,1	112,6	120,5	118,4	117,7	2 538,6	2 527,3	2 515,3	2 536,5	2 530,2
a. Monetair financiële instellingen	28,0	28,5	29,6	30,3	30,0	1 059,4	1 048,1	1 044,7	1 041,5	1 037,0
b. Overheid	74,7	75,1	76,3	73,2	72,3	1 137,5	1 134,0	1 131,7	1 148,0	1 141,4
c. Overige	11,4	9,0	14,7	14,9	15,5	341,8	345,3	338,9	347,0	351,8
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	42,7	41,1	39,1	41,4	38,3	819,2	808,3	816,8	804,8	819,1
a. Monetair financiële instellingen	14,9	13,5	13,2	12,9	12,8	263,5	267,0	265,7	261,0	263,7
b. Overige	27,8	27,6	25,9	28,5	25,5	555,7	541,3	551,2	543,8	555,4
4. Geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	194,7	205,0	203,1	207,9	209,8
5. Externe activa	240,2	237,1	233,4	239,3	251,9	2 358,6	2 378,8	2 367,2	2 430,1	2 485,4
6. Vaste activa	6,2	6,2	6,1	6,1	6,2	164,3	164,7	165,6	166,2	167,1
7. Overige activa	46,3	37,4	42,9	40,7	46,9	1 002,2	1 025,6	1 011,0	1 048,5	1 011,2
8. Totaal activa = totaal passiva	1 312,0	1 317,7	1 329,0	1 332,8	1 377,3	18 412,5	18 449,3	18 400,2	18 598,0	18 684,5
Passiva										
9. Chartale geldomloop						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Deposito's van ingezetenen van het eurogebied	690,7	696,8	701,4	704,9	721,8	9 839,5	9 821,0	9 783,7	9 875,0	9 941,1
a. Monetair financiële instellingen	232,3	239,3	240,1	245,3	258,2	3 929,4	3 934,6	3 922,1	3 961,3	4 015,9
b. Centrale overheid	1,6	3,1	3,6	1,5	2,7	103,5	99,0	93,6	106,7	113,1
c. Overige overheid en overige ingezetenen van het eurogebied	456,8	454,4	457,7	458,0	460,8	5 806,6	5 787,4	5 768,0	5 807,0	5 812,0
(1) giraal	148,7	146,6	149,8	147,5	148,5	1 899,1	1 870,4	1 836,2	1 891,4	1 873,3
(2) met vaste looptijd	151,6	150,1	149,7	150,5	151,8	2 256,3	2 263,8	2 265,4	2 242,8	2 263,8
(3) met opzegtermijn	155,4	156,5	157,3	159,2	159,7	1 421,7	1 424,3	1 429,8	1 432,7	1 437,9
(4) repo's	1,2	1,2	0,8	0,8	0,7	229,6	228,8	236,5	240,0	237,1
11. Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier						502,0	516,0	529,6	522,9	526,7
12. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	203,9	206,8	207,8	206,9	217,3	2 984,6	2 989,6	3 002,0	3 004,1	3 010,8
13. Kapitaal en reserves	62,6	62,8	62,3	62,0	63,8	1 071,6	1 081,4	1 088,2	1 091,6	1 094,4
14. Externe passiva	298,0	295,0	299,2	304,7	310,2	2 584,4	2 607,8	2 579,9	2 639,9	2 663,8
15. Overige passiva	56,8	56,4	58,3	54,4	64,3	1 430,4	1 433,6	1 416,8	1 464,6	1 447,7

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.2
Monetaire balans van De Nederlandsche Bank en het Eurosystem (ultimo)

	De Nederlandsche Bank					Eurosystem				
	2002					2002				
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	11,4	13,5	12,5	12,6	14,5	387,7	364,0	363,4	365,6	370,8
a. Monetair financiële instellingen	11,4	13,5	12,5	12,6	14,5	361,3	337,7	337,5	339,6	344,8
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,7	25,7	25,3	25,3	25,3
c. Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	8,6	8,8	8,8	8,8	9,0	107,9	108,8	110,8	112,5	113,4
a. Monetair financiële instellingen	1,1	1,2	1,2	1,2	1,4	4,9	5,3	5,4	5,8	6,4
b. Overheid	7,1	7,3	7,3	7,3	7,3	101,6	101,9	103,3	104,6	106,1
c. Overige ingezetenen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,4	1,7	2,1	2,2	0,9
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	12,9	12,7	12,8	12,3	13,0
a. Monetair financiële instellingen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	4,7	4,7	4,8	4,8	4,9
b. Overige ingezetenen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	8,2	7,9	8,0	7,5	8,1
4. Externe activa	21,6	22,1	21,9	20,5	20,1	372,7	377,9	377,9	386,0	379,9
5. Vaste activa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	12,0	12,1	12,1	12,1	12,1
6. Overige activa	3,7	3,7	3,6	3,8	3,7	113,2	114,8	114,5	112,5	115,1
7. Totaal activa = totaal passiva	45,8	48,6	47,2	46,2	47,7	1 006,2	990,3	991,5	1 001,0	1 004,5
Passiva										
8. Chartale geldomloop	16,8	16,9	17,1	17,5	17,8	329,3	340,1	342,3	347,0	355,4
9. Deposito's	14,4	16,0	14,7	14,3	15,8	354,3	316,0	318,7	317,6	313,5
a. Monetair financiële instellingen	14,4	16,0	14,6	14,3	15,8	285,2	247,4	255,8	258,9	254,4
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	51,5	52,9	47,3	41,7	40,8
c. Overige ingezetenen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,5	15,6	15,6	17,0	18,3
10. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
11. Kapitaal en reserves	12,3	12,5	12,8	12,6	12,6	182,3	183,7	186,4	190,2	187,9
12. Externe passiva	2,3	3,2	2,4	1,6	1,3	31,0	35,1	31,0	32,5	31,3
13. Overige passiva	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	104,8	110,9	108,5	109,1	111,9

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.3
Monetaire aggregaten

	Nederland					Eurozone				
	2002					2002				
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>mld euro</i>										
Chartale geldomloop	14,8	15,1	15,4	15,6	15,8	285,8	296,8	301,2	306,7	313,9
Girale deposito's	148,7	146,6	149,8	147,5	148,5	1 992,3	1 959,7	1 927,3	1 984,1	1 967,4
Geldhoeveelheid (M1)	163,4	161,7	165,2	163,1	164,3	2 278,2	2 256,5	2 228,4	2 290,9	2 281,3
Deposito's met vaste looptijd t/m 2 jaar	87,1	85,6	85,5	86,6	88,9	1 075,3	1 083,7	1 096,9	1 073,7	1 093,7
Deposito's met opzegtermijn t/m 3 maanden	155,2	156,4	157,2	159,1	159,6	1 400,0	1 403,0	1 408,9	1 411,0	1 417,5
Secundaire liquiditeiten (M2)	405,7	403,7	407,9	408,7	412,8	4 753,6	4 743,1	4 734,2	4 775,6	4 792,6
Repo's	1,2	1,2	0,8	0,8	0,7	229,6	228,8	236,5	240,0	237,1
Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	443,7	455,5	468,7	461,7	464,0
Schuldbewijzen met looptijd t/m 2 jaar	15,4	17,9	17,5	17,3	21,4	133,0	125,6	126,6	132,1	134,8
Liquiditeitsmassa (M3)	422,2	422,8	426,2	426,8	435,0	5 559,9	5 553,1	5 566,0	5 609,4	5 628,5

Bron: DNB en ECB.

Sparen en lenen

Tabel 2.1
Spaargelden

	2002									
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>mln euro</i>										
Stortingen	8 734	7 013	7 308	7 708	8 236	8 099	6 623	6 434	7 298	6 444
w.v. op deposito's										
met opzegtermijn	5 785	5 090	5 269	5 600	6 185	5 615	4 739	4 497	5 470	4 529
met vaste looptijd	2 949	1 923	2 039	2 108	2 051	2 484	1 884	1 937	1 828	1 915
Terugbetalingen	8 242	6 623	6 609	5 749	6 536	6 979	6 188	5 585	6 934	6 837
w.v. op deposito's										
met opzegtermijn	4 807	4 273	4 600	3 745	4 661	4 920	4 067	3 768	4 663	4 826
met vaste looptijd	3 435	2 350	2 009	2 004	1 875	2 059	2 121	1 817	2 271	2 011
Spaarverschil	492	390	699	1 959	1 700	1 120	435	849	364	-393
Bijgeschreven rente	30	38	63	420	20	22	27	27	512	192
Besparingen	522	428	762	2 379	1 720	1 142	462	876	876	-201
Correcties en statistische verschillen	0	1	-2	1	2 301	0	-2	-1	0	1
<i>mld euro</i>										
Tegoed op deposito's (ultimo)	155,2	155,6	156,4	158,7	162,8	163,9	164,4	165,2	166,1	165,9
w.v.										
deposito's met opzegtermijn	132,3	133,1	133,9	136,1	137,7	138,4	139,1	139,8	141,1	141,0
deposito's met vaste looptijd	22,9	22,5	22,5	22,6	25,1	25,5	25,3	25,4	25,0	24,9

Bron: De Nederlandsche Bank.

Tabel 2.2
Verstrekt consumptief krediet ²⁾

	2002										Trend ¹⁾
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
<i>mln euro</i>											<i>%</i>
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflopend krediet	6	6	5	5	5	7	6	6	5	6	-33
Doorlopend krediet	4	3	3	3	5	8	4	6	6	6	19
Totaal	9	9	9	8	10	15	10	11	11	12	-17
Banken en creditcardorganisaties											
Aflopend krediet	21	23	25	26	24	31	25	26	26	24	-16
Doorlopend krediet	234	265	298	263	252	282	293	302	325	298	2
Spaar-/leenkrediet	1	1	5	2	2	4	2	5	5	2	-16
Creditcard krediet	178	187	194	218	196	267	258	221	206	179	5
Totaal	433	477	521	508	474	584	578	554	563	503	2
Financieringsmaatschappijen											
Aflopend krediet	52	57	60	59	59	66	50	49	63	52	-18
Doorlopend krediet	232	218	234	215	213	247	206	209	264	226	0
Spaar-/leenkrediet	10	11	14	14	14	16	16	15	15	16	-51
Totaal	294	287	308	288	286	329	272	273	343	293	-8
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	40	42	43	34	36	61	39	42	46	38	6
Alle maatschappijen											
Aflopend krediet	79	86	90	90	88	104	82	81	95	81	-19
Doorlopend krediet	510	528	578	515	507	599	542	558	642	568	2
Spaar-/leenkrediet	11	13	19	16	16	20	18	21	21	18	-47
Creditcard krediet	178	187	194	218	196	267	258	221	206	179	5
Totaal	777	814	881	838	806	990	900	881	963	846	-2

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de jaarrapportage 2001.

Tabel 2.3
Uitstaand debiteurensaldo per ultimo ²⁾

	Aantal uitstaande contracten					Uitstaand debiteurensaldo						Trend ¹⁾
	2002					2002						
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>x 1 000</i>					<i>mln euro</i>						<i>%</i>
Gemeentelijke kredietbanken												
Aflopend krediet	96	96	94	94	101	185	183	180	178	176	179	-17
Doorlopend krediet	15	15	14	14	13	82	82	80	80	79	77	-12
Totaal	111	111	108	107	114	268	265	260	257	255	256	-15
Banken en creditcardorganisaties												
Aflopend krediet	130	135	128	126	124	728	722	712	705	696	664	-18
Doorlopend krediet	979	980	983	986	988	5 630	5 699	5 768	5 859	5 926	5 978	8
Spaar-/leenkrediet	23	23	24	24	25	375	376	377	382	388	397	2
Creditcard krediet	507	526	550	551	549	725	728	759	802	802	807	21
Totaal	1 640	1 664	1 684	1 686	1 686	7 457	7 525	7 617	7 748	7 812	7 845	6
Financieringsmaatschappijen												
Aflopend krediet	376	361	354	354	352	1 771	1 763	1 752	1 739	1 731	1 719	-10
Doorlopend krediet	1 683	1 663	1 706	1 730	1 741	4 893	4 919	4 941	4 998	5 014	5 052	5
Spaar-/leenkrediet	67	65	65	65	65	1 068	1 054	1 049	1 046	1 041	1 028	-11
Totaal	2 126	2 089	2 126	2 149	2 158	7 731	7 736	7 742	7 783	7 787	7 799	-1
Postorderbedrijven												
Doorlopend krediet	2 241	2 236	2 249	2 273	2 262	482	505	510	515	523	528	18
Alle maatschappijen												
Aflopend krediet	603	592	576	574	577	2 684	2 668	2 644	2 621	2 603	2 562	-13
Doorlopend krediet	4 918	4 893	4 952	5 002	5 004	11 087	11 205	11 300	11 453	11 542	11 635	7
Spaar-/leenkrediet	90	89	89	89	89	1 442	1 430	1 426	1 428	1 429	1 425	-8
Creditcard krediet	507	526	550	551	549	725	728	759	802	802	807	21
Totaal	6 118	6 100	6 167	6 216	6 219	15 938	16 031	16 129	16 304	16 376	16 429	3
Overtrekkingen op betaalrekeningen	2 608	2 773	2 879	2 900	2 818	5 371	5 628	5 849	5 932	6 071	6 044	12

¹⁾ De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de jaarrapportage 2001.

Tabel 2.4
Stroomgegevens consumptief krediet ²⁾

	2002										Trend ¹⁾	
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.		
	<i>mln euro</i>											<i>%</i>
Debiteurensaldo bij aanvang periode												
Aflopend krediet	2 809	2 780	2 750	2 723	2 699	2 684	2 668	2 644	2 621	2 603	-12	
Doorlopend krediet	10 834	10 877	10 946	11 025	11 043	11 087	11 205	11 300	11 453	11 542	7	
Spaar-/leenkrediet	1 506	1 485	1 470	1 459	1 446	1 442	1 430	1 426	1 428	1 429	-8	
Creditcard krediet	688	702	678	722	730	725	728	759	802	802	20	
Totaal	15 837	15 844	15 843	15 928	15 918	15 938	16 031	16 129	16 304	16 376	3	
Verstrekt krediet												
Aflopend krediet	79	86	90	90	88	104	82	81	95	81	-19	
Doorlopend krediet	510	528	578	515	507	599	542	558	642	568	2	
Spaar-/leenkrediet	11	13	19	16	16	20	18	21	21	18	-47	
Creditcard krediet	178	187	194	218	196	267	258	221	206	179	5	
Totaal	777	814	881	838	806	990	900	881	963	846	-2	
Kredietvergoeding												
Aflopend krediet	16	17	18	17	16	18	16	15	17	16	-26	
Doorlopend krediet	86	86	87	87	86	82	87	87	89	89	4	
Spaar-/leenkrediet	11	11	10	10	10	10	10	10	10	10	-17	
Creditcard krediet	7	7	8	7	8	7	8	9	8	8	26	
Totaal	120	121	123	121	120	117	120	121	124	123	-2	
Aflossingen												
Aflopend krediet	124	133	136	130	119	138	121	119	130	138	-4	
Doorlopend krediet	554	546	585	584	548	563	535	492	642	564	3	
Spaar-/leenkrediet	42	39	40	40	29	42	32	29	29	31	-26	
Creditcard krediet	171	218	158	217	209	271	234	187	214	183	9	
Totaal	891	936	919	970	906	1 014	922	827	1 015	916	2	
Debiteurensaldo per ultimo periode												
Aflopend krediet	2 780	2 750	2 723	2 699	2 684	2 668	2 644	2 621	2 603	2 562	-13	
Doorlopend krediet	10 877	10 946	11 025	11 043	11 087	11 205	11 300	11 453	11 542	11 635	7	
Spaar-/leenkrediet	1 485	1 470	1 459	1 446	1 442	1 430	1 426	1 428	1 429	1 425	-8	
Creditcard krediet	702	678	722	730	725	728	759	802	802	807	21	
Totaal	15 844	15 843	15 928	15 918	15 938	16 031	16 129	16 304	16 376	16 429	3	

¹⁾ Stroomgrootheden: De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Standen: De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de jaarrapportage 2001.

Tabel 2.5
Nieuw ingeschreven hypotheek op onroerende goederen

	2002									Trend ¹⁾
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	%
Aantal hypotheeknaam naar onderpand										
Woonhuizen	45 914	41 737	45 146	41 612	47 127	39 829	38 426	42 032	41 271	2
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	14 295	13 114	14 067	12 680	14 623	12 352	12 081	13 352	13 600	1
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	6 369	5 436	5 562	5 031	5 491	4 496	4 307	4 648	4 705	-13
banken	20 682	18 452	20 103	18 677	20 573	17 688	17 074	18 581	17 386	-1
andere rechtspersonen	2 674	2 884	3 268	3 198	4 039	3 437	3 149	3 642	3 803	88
particulieren	581	558	629	600	677	574	614	591	542	25
buitenland	1 313	1 293	1 517	1 426	1 724	1 282	1 201	1 218	1 235	13
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	1 122	984	1 093	1 107	1 190	996	937	1 039	1 062	1
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	536	478	487	499	543	441	417	472	491	0
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	68	60	59	53	63	50	73	55	54	-2
banken	427	372	421	450	460	390	350	388	395	0
andere rechtspersonen	49	47	69	54	62	63	57	77	71	8
particulieren	32	19	47	40	53	39	34	37	41	18
buitenland	10	8	10	11	9	13	6	10	10	11
Bedrijfspan	1 044	944	958	959	1 088	825	912	953	874	-8
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	424	394	384	350	437	314	318	376	324	-7
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	35	36	36	51	45	25	43	42	37	-8
banken	448	390	434	427	492	366	410	382	365	-10
andere rechtspersonen	75	77	60	79	63	68	87	94	87	4
particulieren	45	30	33	35	35	31	39	42	44	-9
buitenland	17	17	11	17	16	21	15	17	17	-22
Bougrond en landelijke eigendommen	961	1 005	1 064	928	1 025	772	828	968	876	-26
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	446	475	502	436	496	375	374	462	429	-24
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	90	80	84	61	75	51	53	87	62	-50
banken	354	345	385	330	362	272	308	321	278	-30
andere rechtspersonen	33	54	57	52	44	47	53	60	61	-2
particulieren	27	35	26	30	30	14	30	26	26	-18
buitenland	11	16	10	19	18	13	10	12	20	-29
<i>mln euro</i>										
Ingeschreven hypotheekbedragen naar onderpand										
Woonhuizen	7 914	7 033	7 669	7 060	8 316	6 902	6 704	7 281	7 155	8
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	2 639	2 429	2 493	2 312	2 745	2 337	2 291	2 454	2 535	9
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	1 008	840	881	803	923	751	722	797	804	-3
banken	3 536	3 109	3 329	3 178	3 718	3 010	2 935	3 201	2 943	10
andere rechtspersonen	325	345	610	416	531	462	451	518	576	28
particulieren	70	86	87	96	87	82	91	74	73	4
buitenland	335	223	271	255	313	260	214	237	224	-9
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	610	532	593	635	1 134	520	498	545	725	7
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	297	252	288	238	283	228	180	253	287	5
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	30	21	21	21	121	20	33	16	27	25
banken	195	186	229	271	661	228	167	180	308	16
andere rechtspersonen	70	22	32	47	45	16	31	57	74	-6
particulieren	8	11	11	19	15	13	18	11	22	57
buitenland	10	40	13	39	8	15	69	28	8	-38
Bedrijfspan	1 161	1 434	1 299	1 586	2 972	1 453	1 717	1 179	1 207	-17
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	365	551	419	402	560	298	341	333	325	-7
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	18	32	21	37	61	158	32	26	34	-48
banken	528	566	591	811	2 063	396	971	470	465	-6
andere rechtspersonen	112	138	113	165	116	88	191	151	199	-13
particulieren	26	24	18	16	29	9	29	31	33	52
buitenland	112	124	139	155	143	504	153	169	152	-46
Bougrond en landelijke eigendommen	719	550	578	538	662	490	364	645	445	-29
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	253	199	267	249	224	158	174	331	173	-10
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	28	19	21	20	21	17	19	28	17	-44
banken	265	171	233	219	300	121	120	183	161	-22
andere rechtspersonen	134	100	40	34	62	129	20	53	58	-24
particulieren	36	22	14	13	48	13	25	17	7	-21
buitenland	2	38	2	4	6	53	4	33	30	-89

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Bron: Kadaster.

Tabel 2.6
Regionale spreiding van de nieuw ingeschreven woninghypotheken ¹⁾

	Aantal ingeschreven hypotheeken				Ingeschreven hypotheekbedragen						Trend ²⁾
	2002				2002						
	sept.	okt.	nov.	jan.-nov.	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>mln euro</i>										%
Groningen											
Oost-Groningen	430	512	508	5 233	50	51	47	46	58	56	17
Delfzijl e.o.	119	155	133	1 549	16	15	15	14	15	15	18
overig Groningen	946	1 057	927	10 698	118	152	121	119	127	113	17
totaal	1 495	1 724	1 568	17 480	183	218	182	179	201	184	17
Friesland											
Noord-Friesland	805	856	921	9 608	112	125	97	100	106	113	14
Zuidwest-Friesland	263	262	311	3 078	39	44	35	36	38	43	2
Zuidoost-Friesland	462	545	444	5 736	73	88	75	64	71	58	10
totaal	1 530	1 663	1 676	18 422	224	257	207	201	215	215	10
Drenthe											
Noord-Drenthe	454	582	544	5 864	72	76	70	61	78	74	3
Zuidoost-Drenthe	475	535	507	5 734	68	71	61	60	64	60	17
Zuidwest-Drenthe	296	324	307	3 602	42	46	39	40	43	42	13
totaal	1 225	1 441	1 358	15 200	182	193	169	161	185	177	10
Overijssel											
Noord-Overijssel	748	838	827	8 740	106	125	112	107	124	133	13
Zuidwest-Overijssel	301	376	375	3 864	60	60	53	45	53	57	8
Twente	1 488	1 648	1 611	17 252	227	220	194	204	232	227	21
totaal	2 537	2 862	2 813	29 856	393	406	359	356	410	417	16
Gelderland											
Veluwe	1 397	1 524	1 438	16 173	231	295	241	241	270	241	10
Achterhoek	817	930	847	9 670	135	170	124	120	139	131	4
Arnhem/Nijmegen	1 536	1 661	1 724	18 196	252	322	255	242	273	283	11
Zuidwest-Gelderland	472	573	537	5 496	74	105	79	77	101	96	5
totaal	4 222	4 688	4 546	49 535	691	893	699	680	783	750	9
Utrecht	2 567	2 792	2 692	31 031	506	582	513	490	504	513	0
Noord-Holland											
Kop van Noord-Holland	989	1 067	1 075	11 280	148	157	147	148	153	158	14
Alkmaar e.o.	622	732	803	7 547	109	119	119	107	134	143	14
IJmond	437	490	434	5 010	72	91	69	69	81	67	6
Agglomeratie Haarlem	507	541	553	6 171	99	122	103	108	100	111	1
Zaanstreek	334	395	365	4 310	61	61	58	51	58	54	19
Groot-Amsterdam	1 985	2 256	2 200	23 839	458	494	427	395	444	452	10
Het Gooi en Vechtstreek	561	623	633	6 756	127	145	145	131	143	139	9
totaal	5 435	6 104	6 063	64 913	1 073	1 189	1 067	1 009	1 114	1 125	10
Zuid-Holland											
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	820	897	846	9 501	155	167	162	150	175	149	10
Agglomeratie 's-Gravenhage	1 914	2 103	2 036	22 585	380	449	365	340	367	344	9
Delft en Westland	410	390	414	4 495	60	81	62	73	62	76	-5
Oost-Zuid-Holland	714	715	687	8 066	109	147	114	133	112	125	9
Groot-Rijnmond	3 137	3 181	3 250	35 717	486	567	488	492	503	503	13
Zuidoost-Zuid-Holland	899	1 028	953	10 806	141	182	148	136	155	147	19
totaal	7 894	8 314	8 186	91 170	1 331	1 593	1 339	1 323	1 373	1 343	11
Zeeland											
Zeeuwsch-Vlaanderen	252	290	255	2 977	27	42	28	28	35	32	15
Overig Zeeland	678	729	786	7 463	94	107	81	93	106	109	8
totaal	930	1 019	1 041	10 440	121	149	109	121	141	141	10
Noord-Brabant											
West-Noord-Brabant	1 307	1 519	1 547	16 482	248	256	236	213	245	252	7
Midden-Noord-Brabant	1 026	1 138	1 067	11 954	157	200	161	162	187	177	4
Noordoost-Noord-Brabant	1 359	1 412	1 456	15 800	251	296	230	234	240	262	11
Zuidoost-Noord-Brabant	1 532	1 659	1 663	18 482	275	332	281	258	284	285	11
totaal	5 224	5 728	5 733	62 718	930	1 085	907	868	956	976	9
Limburg											
Noord-Limburg	559	647	607	7 173	98	128	97	93	97	93	11
Midden-Limburg	524	532	533	5 733	74	89	72	87	84	86	10
Zuid-Limburg	1 490	1 602	1 575	16 853	202	247	215	202	212	214	7
totaal	2 573	2 781	2 715	29 759	374	464	384	381	392	393	8
Flevoland	1 284	1 271	1 294	14 757	206	245	178	193	187	198	6
Gespreide ligging van de onderpanden	1 007	1 084	1 167	11 924	413	492	392	339	381	405	18
Totaal	37 923	41 471	40 852	447 205	6 629	7 766	6 504	6 300	6 841	6 837	10

¹⁾ Hypotheken op woonhuizen ten laste van particulieren.

²⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Bron: Kadaster.

Geldmarkt

Tabel 3.1
Rentetarieven op de geldmarkt ¹⁾

	2002									
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	%									
Officiële rentetarieven per ultimo										
Reporente ECB	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	2,75
Marginale beleningsrente ECB	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	3,75
Depositorente ECB	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	1,75
Wettelijke rente ²⁾	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Heffings- en invorderingsrente bij belasting ³⁾	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25
Rente op studieleningen ⁴⁾	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03
Geldmarktrente										
Daggeld	3,32	3,31	3,35	3,30	3,29	3,32	3,30	3,30	3,30	3,09
Termijngelden zonder onderpand										
<i>Euribor</i>										
eenmaands	3,34	3,37	3,38	3,36	3,33	3,32	3,31	3,23	3,23	2,98
driemaands	3,41	3,47	3,46	3,41	3,35	3,31	3,26	3,12	3,12	2,94
zesmaands	3,54	3,63	3,59	3,48	3,38	3,27	3,17	3,04	3,04	2,89
twaalfmaands	3,86	3,96	3,87	3,64	3,44	3,24	3,13	3,02	3,02	2,87
<i>Kasgeldleningen overheid ⁵⁾</i>										
eenweeks	3,31	3,33	3,35	3,33	3,31	3,31	3,31	3,31	3,31	3,00
eenmaands	3,33	3,36	3,37	3,35	3,32	3,31	3,30	3,21	3,21	2,96
tweemaands	3,36	3,40	3,41	3,37	3,33	3,30	3,26	3,16	3,16	2,93
driemaands	3,39	3,45	3,45	3,39	3,34	3,30	3,25	3,10	3,10	2,92
zesmaands	3,52	3,60	3,58	3,47	3,36	3,26	3,15	3,02	3,02	2,87
negenmaands	3,69	3,77	3,72	3,54	3,39	3,22	3,11	3,00	3,00	2,85
twaalfmaands	3,85	3,93	3,85	3,63	3,43	3,22	3,11	3,00	3,00	2,85
<i>Kasgeldleningen overigen ⁵⁾</i>										
eenweeks	3,45	3,48	3,50	3,47	3,46	3,46	3,46	3,45	3,45	3,14
eenmaands	3,43	3,46	3,47	3,45	3,42	3,41	3,40	3,31	3,31	3,06
tweemaands	3,46	3,50	3,51	3,47	3,43	3,40	3,36	3,26	3,26	3,03
driemaands	3,49	3,55	3,55	3,49	3,44	3,40	3,35	3,20	3,20	3,02
zesmaands	3,62	3,70	3,68	3,57	3,46	3,36	3,25	3,12	3,12	2,97
negenmaands	3,79	3,87	3,82	3,64	3,49	3,32	3,21	3,10	3,10	2,95
twaalfmaands	3,95	4,03	3,95	3,73	3,53	3,32	3,21	3,10	3,10	2,95
<i>Driemaands Euro-dollardeposito's</i>	1,87	1,80	1,79	1,76	1,70	1,73	1,70	1,37	1,37	1,33

¹⁾ Maandgemiddelden, tenzij anders aangegeven.

²⁾ Vastgesteld door het Ministerie van Justitie.

³⁾ Vastgesteld door het Ministerie van Financien.

⁴⁾ Geldig voor studieleningen verstrekt na 1 januari 1992. Vastgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

⁵⁾ Ontleend aan de adviesprijzen van de Vereniging van bemiddelaars in onderhandse leningen, gepubliceerd door Prebon Yamane (Nederland).

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 3.2
Korte rente op de buitenlandse markten

	2002									
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	%									
Australië	4,46	4,59	4,84	5,07	4,98	4,96	4,92	4,90	.	.
Canada	2,22	2,39	2,59	2,76	2,85	2,93	2,90	2,87	2,82	2,82
Denemarken	3,57	3,61	3,66	3,68	3,59	3,51	3,39	3,39	.	.
Japan	0,17	0,05	0,05	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,05	0,05
Noorwegen	6,72	6,77	6,90	7,12	7,25	7,26	7,15	7,12	7,09	7,09
Polen	9,70	9,59	9,44	8,70	8,53	.	7,38	7,05	.	.
Tsjechie	4,30	4,20	3,80	3,80	3,40	3,10	3,00	2,80	2,80	2,80
Verenigde Staten	1,91	1,87	1,82	1,81	1,79	1,73	1,76	1,73	1,39	1,39
Verenigd Koninkrijk	4,06	4,11	4,08	4,11	3,99	3,92	3,93	3,90	.	.
Zuid Korea	4,60	4,80	4,80	4,90	4,90	4,80	4,80	4,90	.	.
Zweden	4,09	4,25	4,29	4,28	4,26	4,19	4,17	4,07	3,91	3,91
Zwitserland	1,56	1,49	1,14	1,16	0,71	0,68	0,69	0,65	0,66	0,66
Euro-zone	3,39	3,41	3,47	3,46	3,41	3,35	3,31	3,26	.	.

Bron: OECD.

Tabel 3.3
Wisselkoersen en goudprijs

Land	Valuta	2002								Trend ¹⁾
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
		<i>per 1 euro</i>								%
Courante valuta ²⁾										
Australië	Dollar	1,67	1,68	1,79	1,80	1,79	1,78	1,78	1,81	4
Canada	Dollar	1,42	1,46	1,53	1,53	1,54	1,55	1,57	1,59	13
Denemarken	Kroon	7,44	7,43	7,43	7,43	7,43	7,43	7,43	7,43	0
Engeland	Pond	0,63	0,64	0,64	0,64	0,63	0,63	0,64	0,64	4
Estland	Kroon	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	0
Hongarije	Florint	243,87	242,75	246,65	245,30	243,93	243,53	238,28	236,07	-5
Hongkong	Dollar	7,15	7,45	7,74	7,63	7,65	7,65	7,81	7,94	14
Japan	Yen	115,79	117,71	117,14	116,31	118,38	121,54	121,65	124,22	10
Nieuw-Zeeland	Dollar	2,01	1,95	2,06	2,11	2,08	2,04	2,02	1,99	-7
Noorwegen	Kroon	7,52	7,41	7,41	7,43	7,36	7,34	7,32	7,28	-9
Polen	Zloty	3,71	3,85	4,09	4,08	4,07	4,04	3,96	3,98	11
Slovenië	Tolar	225,21	225,99	226,56	227,21	228,04	228,73	229,46	230,02	5
Tsjechië	Kroon	30,56	30,31	29,72	30,80	30,19	30,66	30,75	31,19	-4
Verenigde Staten	Dollar	0,92	0,95	0,99	0,98	0,98	0,98	1,00	1,02	14
Zuid-Afrika	Rand	9,29	9,72	10,00	10,36	10,40	10,11	9,66	9,15	-11
Zweden	Kroon	9,22	9,11	9,27	9,25	9,17	9,11	9,08	9,10	-4
Zwitserland	Frank	1,46	1,47	1,46	1,46	1,46	1,46	1,47	1,47	0
Incourante valuta ³⁾										
Bahrayn	Dinar	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0
Cyprus	Pond	0,58	0,58	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,58	0
Egypte	Pond	4,20	4,74	4,74	4,74	4,74	4,74	4,74	4,74	24
Filipijnen	Peso	52,49	56,50	57,97	57,97	59,52	59,52	61,16	57,64	7
IJsland	Kroon	85,74	87,80	87,45	88,50	86,76	88,86	88,86	86,38	-9
India	Ruppee	41,04	35,72	35,89	35,20	43,55	44,43	44,43	49,54	22
Indonesië ⁴⁾	Rupiah	73,26	73,26	88,11	88,11	88,11	88,11	88,11	84,75	-23
Israël	Shekel	4,32	4,59	4,59	4,59	4,59	4,59	4,59	4,84	30
Kenia	Shilling	73,26	110,50	110,50	110,50	110,50	110,50	110,50	112,36	53
Kuwayt	Dinar	0,28	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,32	12
Malawi	Kwacha	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	0
Malaysia	Ringgit	3,36	3,65	3,65	3,65	3,63	3,64	3,68	3,73	12
Malta	Lira	0,40	0,42	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,42	4
Marokko	Dirham	10,66	10,82	10,02	10,02	10,02	10,02	10,02	10,74	0
Mexico	Peso	8,09	9,48	9,48	9,48	10,37	10,37	10,37	10,62	26
Ned. Antillen	Gulden	1,63	1,78	1,78	1,78	1,77	1,77	1,79	1,86	14
Oman	Rial	0,35	0,39	0,39	0,39	0,38	0,38	0,40	0,41	15
Pakistan	Ruppee	49,02	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	-30
Qatar	Riyal	3,31	3,64	3,83	3,64	3,64	3,64	3,83	3,79	14
Saudi-Arabië	Riyal	3,41	3,73	3,72	3,72	3,69	3,71	3,74	3,92	15
Singapore	Dollar	1,65	1,76	1,76	1,74	1,76	1,76	1,77	1,82	10
Sri Lanka	Ruppee	67,80	67,80	110,50	110,50	110,50	110,50	110,50	90,50	33
Thailand	Baht	39,07	32,17	42,14	42,14	42,14	43,99	43,99	45,47	9
Tunesië	Dinar	1,36	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,41	5
Ver. Arabische Emiraten	Dirham	3,33	3,67	3,67	3,67	3,61	3,67	3,67	3,88	16
Zimbabwe	Dollar	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	10
		<i>euro</i>								
Goud ⁵⁾		11,00	11,05	10,35	10,40	10,66	10,59	10,45	10,65	5

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Maandgemiddelden, gebaseerd op informatieve wisselkoersen zoals die door De Nederlandsche Bank dagelijks om 14.15 uur worden vastgesteld (middenkoersen).

³⁾ Informatie(midden)koersen geldend ultimo van de maand, gebaseerd op gegevens van het GWK.

⁴⁾ Notering per 1 eurocent.

⁵⁾ 1 gram fijn. Laattprijs, dagelijks vastgesteld om ca. 14.00 uur; biedprijs is 0,32 euro lager; bron: Engeldhard Clal Drijfhout Edelmetaalbedrijven NV.

Kapitaalmarkt

Tabel 4.1
Rente op de kapitaalmarkt ¹⁾

	2002									
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
Openbare kapitaalmarkt	%									
<i>Effectief rendement obligatieleningen ²⁾</i>										
Aflosbare staatsleningen w.v.	5,09	5,10	4,94	4,76	4,48	4,23	4,28	4,23	4,04	
naar gemiddeld resterende looptijd:										
2 tot 3 jaar	4,47	4,52	4,32	4,07	3,78	3,48	3,41	3,33	3,10	
3 tot 4 jaar	4,67	4,68	4,50	4,28	3,96	3,66	3,61	3,52	3,30	
4 tot 5 jaar	4,82	4,84	4,69	4,46	4,13	3,83	3,84	3,78	3,56	
5 tot 6 jaar	4,96	4,93	4,77	4,58	4,30	4,00	4,05	3,99	3,79	
6 tot 7 jaar	4,99	5,01	4,83	4,70	4,48	4,19	4,24	4,19	3,98	
7 tot 8 jaar	5,12	5,15	4,99	4,84	4,57	4,32	4,37	4,32	4,15	
8 tot 9 jaar	5,20	5,22	5,04	4,91	4,66	4,44	4,51	4,47	4,29	
9 tot 10 jaar	5,25	5,27	5,11	4,97	4,71	4,50	4,58	4,56	4,36	
10 tot 11 jaar	5,30	5,31	5,16	5,07	
20 tot 21 jaar	5,64	5,61	5,46	5,33	5,08	4,95	5,07	5,06	4,89	
25 tot 26 jaar	5,60	5,58	5,44	5,31	5,09	4,95	5,09	5,11	4,96	
3 tot 5 jaar	4,75	4,76	4,59	4,37	4,05	3,75	3,73	3,65	3,43	
5 tot 8 jaar	5,03	5,03	4,86	4,71	4,45	4,17	4,22	4,17	3,97	
3 tot 8 jaar	4,91	4,92	4,75	4,57	4,29	4,00	4,02	3,96	3,76	
Vijf langste staatsleningen ³⁾	5,38	5,38	5,23	5,07	4,80	4,60	4,69	4,66	4,49	
Nieuwste 10-jarige staatslening	5,30	5,31	5,16	4,99	4,71	4,50	4,58	4,56	4,36	
Eeuwigdurende staatsleningen	5,81	5,70	5,68	5,52	5,30	5,22	5,23	5,30	5,25	
Gewone obligaties t.l.v. banken	5,22	5,17	5,03	4,92	4,78	4,56	4,65	4,58	4,35	
Pand- en bankbrieven	5,29	5,23	5,14	5,00	4,81	4,57	4,65	4,63	4,44	
Kapitaalobligaties	5,43	5,39	5,31	5,22	5,08	4,84	5,02	4,94	4,71	
Onderhandse kapitaalmarkt										
<i>Hypothecaire leningen</i>										
Nieuw ingeschreven gewone hypotheek op onroerende goederen	5,46	5,54	5,58	5,55	5,43	5,29	5,11	5,04	.	
Eerste hypotheek op woonhuizen (ultimo ⁴⁾)										
laagste	5,60	5,60	5,60	5,50	5,30	4,90	4,90	4,90	4,80	
hoogste	6,30	6,30	6,30	6,30	6,10	5,80	5,80	5,80	5,80	
<i>Onderhandse leningen ⁵⁾</i>										
Lagere overheid										
5 jaar fixe	4,98	4,98	4,82	4,63	4,34	4,07	4,12	4,07	3,88	
7 jaar fixe	5,19	5,19	5,03	4,87	4,60	4,36	4,45	4,42	4,24	
10 jaar fixe	5,39	5,38	5,23	5,10	4,84	4,64	4,71	4,76	4,59	
12 jaar fixe	5,49	5,47	5,33	5,20	4,95	4,77	4,89	4,91	4,75	
15 jaar fixe	5,56	5,54	5,39	5,26	5,03	4,87	5,02	5,03	4,88	
Semi-overheid										
5 jaar fixe	5,52	5,52	5,36	5,17	4,88	4,61	4,62	4,55	4,37	
7 jaar fixe	5,79	5,79	5,63	5,47	5,20	4,96	5,00	4,95	4,77	
10 jaar fixe	6,09	6,08	5,93	5,80	5,54	5,34	5,41	5,38	5,21	
12 jaar fixe	6,29	6,27	6,13	6,00	5,75	5,57	5,69	5,71	5,55	
15 jaar fixe	6,47	6,45	6,30	6,17	5,94	5,78	5,87	5,87	5,72	

1) Maand- c.q. jaargemiddelden.

2) Met ingang van 14 januari 2002 gebaseerd op de slotkoersen i.p.v. de koersen tot 13.30 uur.

3) Het rekenkundig gemiddelde van het effectief rendement van de vijf staatsleningen met de langste gemiddeld resterende looptijd, gewogen met het uitstaande bedrag van de lening; gemiddeld resterende looptijd in december 2002: 13,3 jaar.

4) Laagste en hoogste rentepercentage van gewone hypothecaire leningen, zonder overheidsgarantie van ten hoogste 75% van de executiewaarde, bij eerste afsluiting, op een nieuwbouw eengezinshuis in eigen gebruik, verstrekt door een aantal hypothecaire leningverstrekkende instellingen, w.o. hypotheekbanken, algemene en cooperatief georganiseerde banken, bij een rentevaste periode van vijf jaar.

5) Bron: Prebon Yamane (Nederland).

Tabel 4.2
Lange rente op buitenlandse markten

	2002								
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
	%								
Lange rente ¹⁾									
Australië	6,10	6,20	5,99	5,86	5,69	5,34	5,58	.	.
België	5,29	5,28	5,15	4,98	4,70	4,48	4,58	.	.
Canada	5,64	5,49	5,37	5,23	5,14	4,92	5,16	5,18	.
Duitsland	5,20	5,20	5,00	4,90	4,60	4,40	4,50	.	.
Frankrijk	5,56	5,59	5,45	5,48	4,99	4,89	5,14	.	.
Italië	5,40	5,41	5,25	5,11	4,83	4,62	4,76	.	.
Japan	1,39	1,37	1,33	1,30	1,25	1,13	1,10	.	.
Nederland	5,25	5,30	5,16	4,99	4,71	4,50	4,58	4,56	4,36
Spanje	5,08	5,08	4,93	4,75	4,42	4,21	4,13	4,18	.
Verenigde Staten	5,69	5,71	5,58	5,32	4,97	4,63	4,93	5,07	.
Verenigd Koninkrijk	5,26	5,29	5,12	5,01	4,71	4,49	4,61	.	.
Euro-rendement ²⁾									
1 jaar	3,71	3,91	3,66	3,41	3,31	2,95	2,96	2,90	2,64
2 jaar	4,14	4,29	3,99	3,68	3,51	3,11	3,16	3,17	2,78
3 jaar	4,43	4,54	4,24	3,95	3,74	3,33	3,43	3,44	3,04
4 jaar	4,65	4,72	4,44	4,17	3,95	3,55	3,69	3,69	3,30
5 jaar	4,81	4,87	4,60	4,35	4,13	3,75	3,91	3,90	3,53
6 jaar	4,94	4,99	4,74	4,51	4,29	3,93	4,11	4,09	3,75
7 jaar	5,05	5,09	4,86	4,64	4,43	4,09	4,29	4,25	3,93
8 jaar	5,14	5,17	4,95	4,75	4,55	4,22	4,43	4,39	4,09
9 jaar	5,21	5,24	5,04	4,84	4,65	4,34	4,56	4,51	4,22
10 jaar	5,28	5,31	5,11	4,92	4,75	4,45	4,66	4,61	4,33
11 jaar	5,34	5,36	5,16	4,99	4,80	4,53	4,75	4,70	4,42
12 jaar	5,38	5,41	5,21	5,05	4,86	4,61	4,83	4,77	4,50
13 jaar	5,43	5,45	5,25	5,10	4,90	4,68	4,84	4,83	4,56
14 jaar	5,46	5,48	5,29	5,14	4,95	4,73	4,95	4,88	4,62
15 jaar	5,49	5,51	5,31	5,18	4,98	4,78	5,00	4,92	4,66

¹⁾ Bron: OECD.

²⁾ Bron: Eurostat.

Tabel 4.3
Emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt via EURONEXT Amsterdam

	2001	2002						
	jaar	jaar	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
	<i>mln euro</i>							
Aandelenmarkt								
Openbare emissies	20 672	7 219	3 243	138	872	434	46	526
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	–	–	–	–	–	–	–	–
beleggingsfondsen	13 852	6 041	2 888	136	871	431	46	278
vastgoedfondsen	279	379	219	2	1	4	–	1
overige private sector	6 613	798	136	–	–	–	–	247
Onderhandse plaatsing	6 949	3 100	403	244	3	546	7	35
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	1 768	223	79	–	–	0	–	0
beleggingsfondsen	526	114	–	–	–	–	–	–
vastgoedfondsen	52	642	–	–	–	532	–	–
overige private sector	4 604	2 121	323	244	3	14	7	35
Totaal aandelen	27 621	10 319	3 646	382	876	981	53	561
Obligatiemarkt								
Uitgifte van obligaties	88 398	76 379	6 780	532	6 677	5 992	4 617	11 366
w.v. door:								
overheid	19 810	22 950	2 477	–	2 856	2 722	2 545	–
financiële instellingen	56 846	46 953	4 210	232	2 821	3 188	2 072	10 601
w.o. converteerbare obligaties	–	102	–	–	–	–	–	–
overige private sector	11 742	6 476	93	300	1 000	82	–	764
w.o. converteerbare obligaties	1 850	373	–	–	–	–	–	–
buitenland	–	–	–	–	–	–	–	–
Uitgifte van pand-, bank- en spaarbrieven	1 425	930	40	403	–	73	13	–
Totaal obligaties	89 823	77 309	6 820	936	6 677	6 065	4 631	11 366

¹⁾ Excl. beleggingsfondsen en vastgoedfondsen.

Tabel 4.4
Nominatieve opgave van openbare emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt ¹⁾

Datum van inschrijving	Debiteur	Gemiddelde looptijd	Rentetype	Koers van uitgifte	Emissie-rendement	Totaal gevraagd	Datum van storting
2002		<i>jaren</i>	<i>%</i>			<i>mln euro</i>	
Gewone obligaties							
12 nov.	Staat der Nederlanden	2,70	4,00	101,81	3,26	2 545	15 nov.
Euro-obligaties							
18 dec.	Essent	1,10	2,98	100,00	.	5	18 dec.
18 dec.	Shell Finance (Netherlands)	4,10	3,50	101,25	3,17	76	20 dec.
Mortgage Backed Notes							
30 sept.	Stichting Quicksilver No. 1	6,30	3,27	100,00	.	5 000	30 sept.
15 nov.	Stichting Uiver 2002	37,00	3,37	100,00	.	206	18 nov.
28 nov.	Holland Euro-Den. Mort.-Backed V	32,10	3,40	100,00	.	1 020	29 nov.
28 nov.	Holland Euro-Den. Mort.-Backed V	32,10	4,98	100,00	.	18	29 nov.
28 nov.	Holland Euro-Den. Mort.-Backed V	32,10	4,28	100,00	.	18	29 nov.
28 nov.	Holland Euro-Den. Mort.-Backed V	32,10	3,78	100,00	.	63	29 nov.
19 dec.	European Mortgage Securities IV	32,00	4,09	100,00	.	151	20 dec.
19 dec.	European Mortgage Securities IV	32,00	3,59	100,00	.	352	20 dec.
19 dec.	European Mortgage Securities IV	32,00	3,22	100,00	.	2 500	20 dec.
19 dec.	European Mortgage Securities IV	32,00	3,20	100,00	.	7 050	20 dec.
Knock-in Reverse Exchange Securities							
25 nov.	ABN AMRO Bank	2,00	10,00	102,00	.	26	17 dec.
Reverse Convertible Notes							
4 nov.	ING Bank	4,00	12,75	102,00	.	31	25 nov.
Overige obligaties							
18 nov.	Rabobank Nederland	6,00	0,00	102,00	.	26	12 dec.
Aandelen							
				<i>euro</i>			
3 dec.	Koninklijke BAM Groep			21,00		200	16 dec.

¹⁾ Inclusief het deel dat eventueel in het buitenland werd geplaatst.

Effectenbeurs

Tabel 5.1
Koerswaarde en omzet van aandelen op de Euronext Amsterdam

	2002								Trend ¹⁾
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>mld euro</i>								%
Koerswaarde Officiële Markt (ultimo)									
Delfstoffenwinning	127,4	119,9	99,1	97,8	85,8	91,7	92,5	88,1	-27
Industrie									
consumentengoederen	67,8	64,1	57,2	58,5	55,4	59,3	54,2	53,8	-16
kapitaalgoederen	59,9	50,6	41,4	36,3	25,9	32,3	39,1	30,1	-49
basisgoederen	20,7	19,0	16,5	16,9	15,0	14,4	15,0	14,6	-28
Bouwnijverheid en installatie	3,7	3,6	3,0	2,7	2,2	2,3	2,1	2,2	-39
Transport, opslag en communicatie	28,0	28,2	26,1	28,9	26,1	28,8	31,1	28,6	-10
Niet-financiële dienstverlening	39,1	34,9	29,7	30,4	27,0	29,3	30,5	26,6	-35
Handel	29,8	26,8	22,1	22,1	16,1	16,8	18,3	16,4	-58
Banken/financiële dienstverlening	33,8	30,0	24,3	27,6	18,7	25,2	29,1	26,3	-12
Verzekeraars	120,4	110,0	86,6	89,0	59,8	77,3	84,7	71,5	-48
Beleggingsfondsen	71,3	65,6	64,2	64,8	59,1	62,4	64,5	60,2	-21
Vastgoedfondsen	13,7	12,9	12,8	12,8	12,1	12,4	12,4	11,5	-17
Overige fondsen	19,0	17,7	16,7	16,7	15,5	16,4	16,0	15,5	-16
Totaal	634,5	583,4	499,7	504,5	418,8	468,6	489,3	445,3	-32
Koerswaarde NMAX (ultimo)	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	-47
Alle genoteerde ondernemingen	634,7	583,5	499,9	504,6	418,9	468,7	489,5	445,4	-32
Omzet van aandelen ²⁾	49,9	50,6	78,9	48,9	47,8	52,8	41,0	31,4	-36

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van aandelen op Euronext Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelsstelsel is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.2
Tien grootste stijgers en dalers op de aandelenmarkt, december 2002 ¹⁾

	Stijging ¹⁾		Daling ¹⁾	
	%		%	
Kon. Begemann Groep	37,7		Getronics	37,6
AXA Stenman Industries	25,9		Exendis	33,8
DOCdata	24,2		Vedior	31,6
New Skies Satellites	18,5		ASML Holding	30,7
Univar	15,7		Kon. Econosto	30,4
Fox Kids Europe	14,5		HITT	27,0
Hunter Douglas	14,2		Seagull Holding	27,0
Magnus	12,5		AEGON	24,6
Tulip Computers	12,1		Kon. Philips	24,3
SNT Group	10,5		PinkRocade	22,1

¹⁾ De procentuele verandering van de individuele herbeleggingsindex.

Tabel 5.3
CBS-indexcijfers voor aandelen, naar bedrijfstak

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Consumentengoederenindustrie	834,3	842,4	826,7	780,6	809,6	865,8	791,5	786,2	-16
Kapitaalgoederenindustrie	282,7	274,1	327,0	316,1	249,0	310,5	375,5	289,0	-49
Basisgoederenindustrie	361,9	336,2	325,5	333,2	342,6	328,5	343,1	333,4	-28
Bouwnijverheid en installatie	374,0	342,7	327,8	322,1	345,4	344,0	323,9	321,8	-26
Transport-, opslag- en communicatie	176,2	175,2	189,8	187,4	168,5	185,5	200,0	184,2	-14
Niet-financiële dienstverlening	736,7	723,5	763,1	730,3	695,8	755,8	785,5	701,2	-35
Handel	572,0	491,3	495,3	489,1	476,9	497,3	535,0	479,4	-59
Banken/financiële dienstverlening	374,4	356,6	425,4	421,6	301,4	399,6	461,9	418,1	-15
Verzekeraars	613,1	592,3	649,3	620,9	497,1	641,8	702,9	592,9	-48
Algemeen	473,7	463,5	489,0	473,4	428,7	486,4	510,8	462,1	-35
CBS-herbeleggingsindex									
Consumentengoederenindustrie	1 455,9	1 471,1	1 451,1	1 370,1	1 413,5	1 519,7	1 389,2	1 380,0	-14
Kapitaalgoederenindustrie	433,7	420,8	502,0	485,3	382,0	476,7	576,4	443,6	-49
Basisgoederenindustrie	713,8	664,2	645,8	661,1	675,9	651,9	680,8	661,5	-25
Bouwnijverheid en installatie	788,8	722,8	691,4	679,4	728,4	725,6	683,2	678,8	-23
Transport-, opslag- en communicatie	302,2	300,5	325,6	321,5	289,2	318,3	343,1	316,1	-13
Niet-financiële dienstverlening	1 154,5	1 134,0	1 196,2	1 144,8	1 090,4	1 184,8	1 231,4	1 099,2	-34
Handel	964,2	828,4	835,2	824,8	804,1	838,6	902,2	808,4	-58
Banken/financiële dienstverlening	954,2	909,1	1 084,6	1 075,0	768,5	1 018,8	1 177,5	1 066,0	-11
Verzekeraars	1 255,7	1 213,1	1 329,9	1 271,6	1 018,1	1 314,4	1 439,7	1 214,3	-46
Algemeen	937,8	917,9	969,4	938,4	848,9	964,3	1 012,6	916,0	-33

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.4
Totaal rendement op aandelen ¹⁾, naar bedrijfstak

	2002								
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
	%								
Consumentengoederenindustrie	5,4	-1,6	-10,0	-15,9	-12,0	-7,3	2,6	-10,7	-13,9
Kapitaalgoederenindustrie	-0,7	-4,7	-16,2	-30,9	-34,0	-32,8	-29,9	-28,4	-48,9
Basisgoederenindustrie	11,0	2,8	-3,4	-12,6	-11,0	-11,9	-18,5	-22,5	-25,5
Bouwnijverheid en installatie	20,9	11,7	11,4	-2,2	-11,0	-19,4	-17,5	-21,8	-22,8
Transport-, opslag- en communicatie	-43,3	-42,2	-26,1	-23,0	4,0	3,1	1,2	-0,7	-13,3
Niet-financiële dienstverlening	-19,2	-24,1	-26,4	-34,0	-28,0	-28,8	-23,2	-24,5	-33,7
Handel	-16,6	-30,4	-36,5	-44,6	-41,0	-52,8	-52,2	-52,4	-57,8
Banken/financiële dienstverlening	1,2	-5,1	-13,6	-24,6	-14,0	-34,3	-8,2	-1,2	-10,6
Verzekeraars	-23,6	-23,0	-31,4	-44,4	-41,0	-54,0	-38,0	-35,3	-46,4
Alle aandelen, excl. beleggingsfondsen	-13,1	-16,7	-21,1	-31,7	-27,0	-31,7	-23,5	-23,3	-32,8

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.5
CBS-indexcijfers voor aandelen van beleggings- en vastgoedfondsen

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>ultimo 1993=100</i>								%
CBS/MoneyView-koersindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	120,5	118,3	122,0	120,4	115,8	121,2	125,1	118,1	-24
Aandelenfondsen	137,1	133,3	140,2	136,3	127,2	138,9	146,1	131,2	-36
beleggingen in Nederland	187,1	180,5	191,2	186,3	168,6	189,0	200,5	181,2	-35
beleggingen in Europa	175,5	170,7	181,8	176,9	163,5	178,2	188,9	171,5	-34
beleggingen in het Verre Oosten	67,5	63,7	65,0	63,6	64,7	64,9	67,3	60,7	-23
beleggingen in Noord-Amerika	204,7	200,8	206,3	200,5	192,6	206,8	211,4	190,9	-36
beleggingen wereldwijd	136,0	132,5	139,5	135,2	126,0	138,7	145,7	129,5	-38
Obligatiefondsen	132,4	131,6	131,9	132,7	132,9	131,6	132,2	133,3	0
gewone obligatiefondsen	100,6	100,3	100,4	101,1	101,1	100,3	100,5	101,7	-1
fictief-rendement obligatiefondsen	167,2	165,6	166,1	167,1	167,9	165,4	167,0	167,3	2
Geldmarktfondsen	118,0	118,2	118,6	119,1	118,2	118,4	118,8	119,4	-1
Gemengde fondsen	121,9	120,3	123,0	122,5	119,9	121,9	124,8	121,8	-14
CBS/SBV-koersindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	93,7	93,2	93,7	92,7	90,3	94,8	94,7	88,5	-7
Direct	92,3	92,3	92,6	91,3	88,8	93,9	93,5	86,5	-7
Nederland	117,6	118,6	119,8	118,9	116,5	120,3	121,1	117,5	1
wereldwijd	87,8	87,5	87,7	86,4	83,6	89,1	88,5	81,3	-9
Indirect	134,4	129,7	131,6	133,1	130,5	131,0	134,3	132,5	-6
CBS/MoneyView-herbeleggingsindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	135,1	132,7	137,0	135,5	129,8	135,9	140,7	132,9	-22
Aandelenfondsen	153,5	149,3	157,1	152,9	142,4	155,6	163,8	147,3	-35
beleggingen in Nederland	207,1	199,8	211,6	206,6	186,6	209,1	222,2	201,0	-33
beleggingen in Europa	188,5	183,4	195,4	190,7	175,6	191,4	203,0	185,4	-33
beleggingen in het Verre Oosten	73,0	68,9	70,3	68,9	70,0	70,1	72,8	66,0	-22
beleggingen in Noord-Amerika	214,5	210,4	216,2	210,4	201,8	216,7	221,5	200,6	-36
beleggingen wereldwijd	154,0	150,1	158,1	153,3	142,7	157,0	165,2	147,0	-37
Obligatiefondsen	147,9	147,1	147,8	149,2	148,6	147,0	148,7	149,9	3
gewone obligatiefondsen	147,1	146,6	147,5	149,2	147,8	146,6	148,4	150,1	3
fictief-rendement obligatiefondsen	167,3	165,6	166,1	167,2	168,0	165,5	167,1	167,4	2
Geldmarktfondsen	127,2	127,4	127,9	128,4	127,4	127,7	128,1	128,7	3
Gemengde fondsen	155,9	153,8	157,4	157,2	153,3	155,9	160,1	156,3	-11
CBS/SBV-herbeleggingsindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	167,9	169,8	175,6	181,1	161,7	174,9	181,7	177,8	13
Direct	170,8	174,0	180,5	186,8	164,3	179,9	187,3	182,9	16
Nederland	210,4	214,1	218,4	216,6	208,5	219,3	220,8	214,2	10
wereldwijd	164,2	167,2	173,9	181,1	156,5	173,1	181,2	177,0	16
Indirect	173,2	167,2	169,5	171,6	168,2	168,8	173,0	170,8	-3

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.6
Totaal rendement ¹⁾ van beleggings- en vastgoedfondsen

	2002									
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	%									
Beleggingsfondsen										
Algemeen	-5,0	-16,8	-20,9	-22,4	-17,0	-16,5	-16,2	-16,8	-22,5	
Aandelenfondsen	-7,1	-23,5	-29,3	-32,2	-25,9	-27,7	-25,0	-26,1	-35,1	
beleggingen in Nederland	-7,8	-19,1	-23,6	-32,4	-28,2	-32,3	-25,5	-23,8	-33,3	
beleggingen in Europa	-9,1	-22,8	-26,5	-30,5	-26,8	-28,2	-25,4	-25,4	-33,3	
beleggingen in het Verre Oosten	-1,3	-9,2	-14,9	-11,4	-7,4	-2,8	-7,8	-11,9	-22,4	
beleggingen in Noord-Amerika	0,8	-20,3	-29,1	-32,9	-22,6	-24,9	-21,7	-26,7	-35,8	
beleggingen wereldwijd	-7,2	-26,0	-32,7	-34,6	-26,9	-29,0	-26,6	-28,2	-37,3	
Obligatiefondsen	1,1	0,8	-0,6	0,0	1,5	3,1	-0,6	1,3	2,9	
gewone obligatiefondsen	1,7	1,6	0,6	0,6	1,7	3,9	0,4	1,8	3,4	
fictief-rendement obligatiefondsen	0,1	-0,1	-1,9	-0,8	1,2	2,1	-2,0	0,6	2,1	
Geldmarktfondsen	3,5	3,4	3,3	3,2	3,2	3,2	2,9	3,1	3,1	
Gemengde fondsen	-1,4	-7,7	-10,9	-12,4	-9,2	-7,1	-8,6	-8,6	-11,2	
Vastgoedfondsen										
Algemeen	15,9	16,4	9,6	9,7	10,6	10,4	17,8	19,9	13,3	
Direct	16,8	17,9	11,1	11,3	12,4	11,7	20,4	23,1	16,0	
Nederland	10,7	8,2	5,7	7,8	11,1	13,3	15,8	17,6	10,1	
wereldwijd	18,4	20,4	12,3	11,9	12,3	10,6	20,9	23,3	16,3	
Indirect	8,5	5,3	-1,0	-1,7	-1,4	1,5	1,7	0,7	-3,3	

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.7
Indexcijfers voor aandelen, bijzondere selecties

	Basis	2002								Trend ¹⁾
		mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
Koersindex										
%										
AEX-index ²⁾	2-1-1983=45,38	484,6	439,7	363,6	371,6	296,4	342,8	362,0	322,7	-36
CBS/NIB-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	286,1	265,4	235,2	222,6	187,3	197,4	207,4	201,7	-30
Amsterdam Midkap-index ²⁾	2-1-1983=45,38	494,3	455,5	391,9	367,3	294,9	317,1	333,5	312,2	-35
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	305,7	265,3	227,7	216,6	169,2	208,0	240,4	198,5	-40
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	275,2	228,5	192,6	176,0	129,6	160,6	189,4	160,4	-51
FTSE Eurotop-100 index ²⁾	29-12-1989=1 006,01	2 622,9	2 376,7	2 133,6	2 120,9	1 789,8	1 999,6	2 095,9	1 909,4	-34
Herbeleggingsindex										
CBS/NIB-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	347,2	322,9	286,3	271,2	228,4	240,9	252,9	246,2	-28
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	353,9	307,2	263,6	250,7	195,8	240,9	278,5	230,0	-40
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	300,0	249,0	209,9	191,8	141,2	175,5	207,0	175,3	-51

1) De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

2) Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.8
Indexcijfers van aandelen op buitenlandse markten

	2002							
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>1995=100</i>								
Australië	164	165	157	151	152	145	149	.
België	201	201	185	168	162	152	144	.
Canada	173	173	161	149	149	139	141	.
Duitsland	184	176	160	145	134	119	110	.
Frankrijk	242	235	213	189	183	167	161	173
Italië	240	229	209	193	190	178	169	.
Japan	78	80	77	73	69	66	63	.
Nederland	249	239	216	188	178	163	175	168
Spanje	280	276	254	233	223	212	206	224
Verenigde Staten	202	198	187	167	169	162	158	166
Verenigd Koninkrijk	138	135	125	112	111	105	104	.
Euro-zone	238	229	207	185	177	162	156	.

Bron: OECD.

Tabel 5.9
Open interest in contracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets, ultimo

	2002								
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
<i>x 1 000</i>									
Opties									
Aandelenopties	13 971	14 771	15 425	16 116	16 882	17 650	13 997	14 746	14 826
Indexopties	891	919	974	983	1 090	1 118	778	824	937
Warrants	188	187	186	188	186	182	182	180	180
Valutaopties	12	13	14	15	15	15	15	15	14
Totaal opties	15 062	15 890	16 599	17 303	18 173	18 966	14 973	15 766	15 957
Futures									
Indexfutures	45	49	50	50	50	49	41	40	34
Stockfutures	1	2	2	1	1	1	0	0	0
Valutafutures	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal futures	46	51	52	51	51	50	42	40	35

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.10
Omzet in opties op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2002								2002
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.–dec.
	<i>x 1 000</i>								
Aandelenopties	3 703	4 283	7 285	6 362	6 977	7 703	5 979	4 485	64 076
Indexopties	551	739	1 070	767	755	729	537	1 447	9 237
Warrants	1	1	1	1	3	0	2	3	16
Valutaopties	6	11	9	3	7	6	2	8	66
Totaal	4 267	5 033	8 364	7 133	7 744	8 439	6 520	5 942	73 394
	<i>mln euro</i>								
Aandelenopties	783	1 017	1 972	1 583	1 891	1 954	1 261	950	18 833
Indexopties	618	965	2 053	1 238	1 265	1 495	734	3 896	15 926
Warrants	0	0	0	0	1	0	0	0	7
Valutaopties	2	4	4	1	2	2	1	1	21
Totaal	1 404	1 987	4 029	2 823	3 159	3 451	1 996	4 848	34 786

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.11
Omzet van futurecontracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2002								jan.–dec.
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>x 1 000</i>								
Indexfutures	295	390	518	387	414	458	306	329	4 246
Stockfutures	3	4	4	3	5	3	1	0	37
Valutafutures	0	0	0	0	2	0	0	0	4
Totaal	298	394	522	390	421	461	307	329	4 287

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.12
Uitgeoefende optierechten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2002								jan.–dec.
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>x 1 000</i>								
Aandelenopties	359	321	627	684	985	1 401	380	345	6 799
Indexopties	22	37	76	23	32	162	18	30	509
Obligatieopties	0	0	0						0
Warrants	0	2	0	0	3	1	2	0	13
Valutaopties	0	1	0	0	2	1	0	1	7
Totaal	382	361	704	708	1 023	1 565	400	377	7 329
	<i>mln euro</i>								
Aandelenopties	1 036	919	1 631	1 942	2 775	3 147	847	752	17 526
Indexopties	1 105	1 740	3 489	893	1 101	7 135	608	890	22 428
Obligatieopties	0	0	0						1
Warrants	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaopties	0	0	3	3	23	10	4	11	63
Totaal	2 141	2 659	5 124	2 838	3 899	10 292	1 459	1 652	40 018

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.13
Nominale waarde en omzet obligaties op EURONEXT Amsterdam

	2002							Trend ¹⁾
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>mld euro</i>							%
Nominale waarde (ultimo)								
Overheid	167,1	169,9	170,0	165,3	167,9	170,4	170,4	-1
Financiële instellingen	150,2	154,6	154,4	155,8	157,3	157,3	171,8	19
Overige private sektor	34,1	34,2	34,1	35,1	34,1	33,9	34,2	-3
Totaal	351,4	358,7	358,4	356,2	359,4	361,6	376,4	7
Totaal omzet obligaties ²⁾	10,1	9,2	11,8	9,0	14,0	17,9	10,1	403

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van obligaties op EURONEXT Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.14
CBS-indexcijfers voor obligaties

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Kort (3 tot 5 jaar)	118,4	118,5	118,9	119,8	119,1	118,8	118,9	121,1	4
Middellang (5 tot 8 jaar)	127,8	127,5	127,9	129,3	128,9	127,6	127,9	130,9	5
Lang (8 tot 10 jaar)	132,7	132,0	132,3	134,1	133,9	131,8	132,4	135,6	6
CBS-herbeleggingsindex									
<i>Staatsleningen</i>									
algemeen	400,9	401,2	403,2	407,8	403,6	401,7	404,0	411,3	9
vaste looptijd	398,4	398,7	400,7	405,2	401,1	399,2	401,5	408,7	9
looptijd 0 tot 3 jaar	342,4	343,8	345,2	347,0	343,7	344,5	345,5	348,2	5
looptijd 3 tot 5 jaar	378,9	380,4	382,6	386,2	381,6	381,5	382,9	389,6	9
looptijd 5 tot 8 jaar	421,3	421,7	424,4	430,3	425,6	422,6	425,0	435,5	11
looptijd 8 jaar en langer	443,4	440,7	442,7	451,5	447,2	439,7	444,7	457,8	13
<i>Financiële instellingen</i>									
gewone obligaties	382,0	383,3	385,4	389,3	384,2	383,7	386,3	392,0	8
achtergestelde obligaties	471,6	469,5	473,4	481,6	474,4	470,2	475,4	486,9	10
<i>Algemeen</i>	399,6	400,1	402,3	406,9	402,0	400,6	403,2	410,3	9
	<i>ultimo 1993=100</i>								
Converteerbare obligaties									
CBS-koersindex converteerbare obligaties	258,5	254,6	257,3	260,9	254,0	261,7	264,9	259,0	-14

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.15
Totaal rendement op obligaties 1)

	2002								
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
	%								
Staatsleningen									
algemeen	5,05	5,36	6,06	6,00	6,38	7,48	4,77	5,84	8,81
vaste looptijd	5,05	5,33	6,07	6,02	6,37	7,48	4,78	5,85	8,81
looptijd 0 tot 3 jaar	4,87	4,43	4,66	4,82	4,76	4,75	4,27	4,54	5,23
looptijd 3 tot 5 jaar	5,31	5,06	5,66	6,06	6,08	6,77	5,24	6,18	8,77
looptijd 5 tot 8 jaar	5,12	5,42	6,22	6,46	6,77	8,57	5,28	6,92	11,18
looptijd 8 jaar en langer	5,20	6,75	8,28	7,17	8,70	11,47	4,97	6,90	12,65
Financiële instellingen									
gewone obligaties	5,78	5,98	6,18	6,15	6,14	6,84	4,92	5,78	7,84
achtergestelde obligaties	6,69	6,88	7,08	6,33	6,58	7,89	4,81	6,28	9,66
Alle obligaties	5,45	5,65	6,24	6,08	6,43	7,66	5,20	5,99	8,66

1) Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.16
Beurswaarde van obligaties in de CBS-herbeleggingsindex

	2002								Trend 1)
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
	<i>mld euro</i>								%
Staatsleningen									
algemeen	177	178	181	183	181	183	186	190	2
vaste looptijd	177	178	181	183	181	183	186	190	2
looptijd 0 tot 3 jaar	65	65	72	73	68	68	72	72	3
looptijd 3 tot 5 jaar	38	37	31	31	32	32	32	32	11
looptijd 5 tot 8 jaar	25	26	36	37	37	36	37	37	-7
looptijd 8 jaar en langer	49	51	42	43	44	46	47	48	3
Financiële instellingen									
gewone obligaties	68	70	72	73	75	75	75	75	7
achtergestelde obligaties	12	12	12	12	12	12	12	13	11
Alle obligaties	278	281	285	289	290	292	296	300	4

1) De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Vastgoed

Tabel 6.1
Particuliere woningtransacties, 2002 ¹⁾

	Aantal				Gemiddelde koopsom per akte			
	eengezinswoningen		appartementen		eengezinswoningen		appartementen	
	okt.	nov.	okt.	nov.	okt.	nov.	okt.	nov.
	<i>1 000 euro</i>							
Groningen								
Oost-Groningen	143	145	16	8	145	144	176	152
Delfzijl e.o.	45	39	8	3	131	135	97	84
overig Groningen	248	239	122	109	161	160	101	105
totaal	436	423	146	120	152	152	109	108
Friesland								
Noord-Friesland	303	271	28	33	148	145	92	103
Zuidwest-Friesland	91	98	11	7	173	173	151	99
Zuidoost-Friesland	172	155	24	30	184	175	117	126
totaal	566	524	63	70	163	159	112	112
Drenthe								
Noord-Drenthe	196	175	22	17	178	182	113	127
Zuidoost-Drenthe	154	144	29	14	174	160	137	173
Zuidwest-Drenthe	114	89	11	10	225	198	114	110
totaal	464	408	62	41	188	178	124	139
Overijssel								
Noord-Overijssel	281	262	28	41	192	205	176	154
Zuidwest-Overijssel	96	116	27	33	215	200	132	121
Twente	507	466	83	98	183	183	118	129
totaal	884	844	138	172	191	190	133	133
Gelderland								
Veluwe	474	434	96	105	260	259	155	150
Achterhoek	296	243	22	26	210	203	151	165
Arnhem/Nijmegen	470	518	181	162	231	225	149	144
Zuidwest-Gelderland	196	196	16	14	248	232	170	182
totaal	1 436	1 391	315	307	239	232	152	149
Utrecht	848	908	359	329	259	264	161	168
Noord-Holland								
Kop van Noord-Holland	353	354	30	33	195	195	154	132
Alkmaar e.o.	234	221	66	57	218	216	170	145
IJmond	151	138	55	51	238	227	136	144
Agglomeratie Haarlem	145	123	137	134	298	371	168	162
Zaanstreek	124	123	31	33	177	189	141	126
Groot-Amsterdam	391	390	512	472	257	266	219	221
Het Gooi en Vechtstreek	198	209	64	75	374	314	170	173
totaal	1 596	1 558	895	855	248	248	194	191
Zuid-Holland								
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	279	249	117	137	278	260	172	180
Agglomeratie 's-Gravenhage	269	258	826	768	317	299	138	140
Delft en Westland	118	148	73	59	248	228	162	168
Oost-Zuid-Holland	249	262	60	57	226	233	148	157
Groot-Rijnmond	664	684	673	654	215	213	125	126
Zuidoost-Zuid-Holland	341	323	87	98	198	197	125	130
totaal	1 920	1 924	1 836	1 773	239	232	136	139
Zeeland								
Zeeuwsch-Vlaanderen	123	114	7	12	123	133	109	107
Overig Zeeland	261	281	27	21	177	169	132	137
totaal	384	395	34	33	160	158	127	126
Noord-Brabant								
West-Noord-Brabant	538	526	79	105	216	211	155	136
Midden-Noord-Brabant	400	356	43	52	232	246	185	148
Noordoost-Noord-Brabant	436	449	89	100	268	256	185	179
Zuidoost-Noord-Brabant	565	552	88	79	244	236	163	158
totaal	1 939	1 883	299	336	239	236	170	156
Limburg								
Noord-Limburg	224	204	39	38	193	189	138	112
Midden-Limburg	156	163	22	24	201	209	137	108
Zuid-Limburg	533	497	111	105	179	174	121	123
totaal	913	864	172	167	186	184	127	119
Flevoland	455	446	29	33	181	187	169	150
Totaal	11 841	11 568	4 348	4 236	220	218	152	152

¹⁾ Bestaande eengezinswoningen en bestaande en nieuwe appartementen (maximaal 2 objecten per transactie).

Bron: Kadaster.

Tabel 6.2
Vastgoedtransacties

	2002								
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	jan.-nov.
Aantal transacties									
Particuliere woningtransacties ¹⁾									
Eengezinswoningen	10 613	12 962	11 761	14 849	12 657	11 425	11 841	11 568	129 928
Appartementen	3 931	4 607	4 207	4 966	4 493	4 210	4 348	4 236	47 123
Overige transacties									
Eengezinswoningen w.v. naar verkrijger	566	603	581	702	518	573	599	582	6 488
particulieren	262	268	278	324	249	264	264	273	3 025
niet-particulieren	304	335	303	378	269	309	335	309	3 463
Appartementen w.v. naar verkrijger	445	484	429	533	450	407	465	434	5 124
particulieren	297	304	279	338	287	252	277	277	3 354
niet-particulieren	148	180	150	195	163	155	188	157	1 770
Overige woningen w.v. naar verkrijger	513	582	556	649	556	581	614	551	6 044
particulieren	419	499	464	548	485	515	529	474	5 143
niet-particulieren	94	83	92	101	71	66	85	77	901
Bouwtterreinen w.v. naar verkrijger	3 364	3 518	3 324	3 511	2 214	2 650	3 376	3 143	33 147
particulieren	2 993	3 141	2 922	3 152	1 949	2 327	3 019	2 829	29 372
niet-particulieren	371	377	402	359	265	323	357	314	3 775
Bedrijfsmatig object w.v. naar verkrijger	830	823	826	957	690	707	814	730	8 997
particulieren	418	396	397	452	358	388	437	410	4 510
niet-particulieren	412	427	429	505	332	319	377	320	4 487
Agrarisch object w.v. naar verkrijger	915	942	771	801	610	623	689	865	8 705
particulieren	653	669	491	524	386	402	433	580	5 851
niet-particulieren	262	273	280	277	224	221	256	285	2 854
Meerdere soorten objecten w.v. naar verkrijger	1 244	1 388	1 368	1 564	1 108	1 247	1 300	1 259	14 226
particulieren	992	1 152	1 174	1 283	983	1 030	1 077	1 040	11 820
niet-particulieren	252	236	194	281	125	217	223	219	2 406
Transacties niet eerder genoemd	1 344	1 302	1 317	1 524	1 229	1 161	1 267	1 224	14 013
Totaal	23 765	27 211	25 140	30 056	24 525	23 584	25 313	24 592	273 795
Totale koopsom									
	<i>mln euro</i>								
Particuliere woningtransacties ¹⁾									
Eengezinswoningen	2 288	2 825	2 563	3 251	2 825	2 564	2 607	2 527	28 339
Appartementen	584	674	621	745	683	632	660	642	6 998
Overige transacties									
Eengezinswoningen w.v. naar verkrijger	152	255	208	226	157	494	254	202	3 321
particulieren	58	62	64	98	64	64	83	74	761
niet-particulieren	94	193	144	127	93	430	171	128	2 559
Appartementen w.v. naar verkrijger	86	245	98	209	89	89	102	85	1 303
particulieren	51	55	49	61	50	49	49	48	597
niet-particulieren	35	190	49	148	39	40	53	37	707
Overige woningen w.v. naar verkrijger	123	136	136	156	138	152	159	144	1 549
particulieren	85	110	93	111	107	100	100	96	1 066
niet-particulieren	38	26	43	45	31	52	59	49	483
Bouwtterreinen w.v. naar verkrijger	538	563	578	472	313	423	670	480	5 395
particulieren	261	283	293	282	182	213	305	259	2 739
niet-particulieren	277	280	285	189	132	210	366	221	2 656
Bedrijfsmatig object w.v. naar verkrijger	756	479	754	725	428	551	544	577	9 798
particulieren	124	129	122	142	110	105	116	92	1 338
niet-particulieren	632	350	633	583	318	447	428	486	8 460
Agrarisch object w.v. naar verkrijger	150	150	147	136	111	122	133	134	1 491
particulieren	71	67	48	58	36	37	54	55	607
niet-particulieren	79	82	100	78	75	84	79	79	884
Meerdere soorten objecten w.v. naar verkrijger	1 475	673	605	774	106	924	607	635	9 467
particulieren	264	308	302	327	54	287	351	262	3 176
niet-particulieren	1 211	365	303	447	52	637	256	372	6 291
Transacties niet eerder genoemd	310	90	178	122	500	115	80	103	1 859
Totaal	6 460	6 089	5 888	6 815	5 351	6 067	5 817	5 530	69 520

¹⁾ Bestaande eengezinswoningen en bestaande en nieuwe appartementen (maximaal 2 objecten per transactie).

Bron: Kadaster.

Tabel 6.3
Totale koopsom vastgoedtransacties, 2002

	November								totaal
	eengezins- woningen	apparte- menten	overige woningen	bedrijfs- matig	agrarisch	bouw- terrein	meerdere soorten	overig	
<i>mln euro</i>									
Groningen									
Oost-Groningen	21	1	2	2	3	2	4	1	35
Delfzijl e.o.	5	0	1	0	0	0	0	0	8
overig Groningen	38	11	11	8	3	4	19	5	100
totaal	64	13	14	10	7	6	24	6	143
Friesland									
Noord-Friesland	39	3	8	22	6	7	7	1	94
Zuidwest-Friesland	17	1	2	0	3	2	2	0	27
Zuidoost-Friesland	27	4	5	3	6	2	6	0	52
totaal	83	8	16	25	14	10	15	2	174
Drenthe									
Noord-Drenthe	32	2	4	1	3	3	6	0	51
Zuidoost-Drenthe	23	2	3	2	1	3	2	0	37
Zuidwest-Drenthe	18	1	3	4	2	1	4	0	32
totaal	72	6	10	7	6	7	12	1	120
Overijssel									
Noord-Overijssel	54	6	8	34	5	12	12	2	133
Zuidwest-Overijssel	23	4	2	4	2	2	7	2	46
Twente	85	13	15	14	5	13	23	1	170
totaal	162	23	25	52	12	27	42	6	348
Gelderland									
Veluwe	112	16	13	10	4	15	27	4	202
Achterhoek	49	4	8	5	3	15	8	1	93
Arnhem/Nijmegen	116	23	13	11	3	13	18	4	200
Zuidwest-Gelderland	45	3	7	11	3	11	13	1	94
totaal	323	46	42	36	12	53	66	10	589
Utrecht	226	55	33	40	4	31	46	24	459
Noord-Holland									
Kop van Noord-Holland	69	4	7	4	5	8	14	2	114
Alkmaar e.o.	48	8	4	8	2	15	6	1	91
IJmond	31	7	1	4	0	3	4	0	52
Agglomeratie Haarlem	46	22	4	4	0	22	4	0	101
Zaanstreek	23	4	1	1	0	3	7	0	40
Groot-Amsterdam	104	104	45	30	6	40	35	7	372
Het Gooi en Vechtstreek	66	13	8	2	1	3	9	7	108
totaal	387	163	71	54	14	92	79	19	879
Zuid-Holland									
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	65	25	6	19	0	5	9	1	131
Agglomeratie 's-Gravenhage	77	108	35	70	1	10	32	6	340
Delft en Westland	34	10	5	39	4	15	8	1	115
Oost-Zuid-Holland	61	9	5	8	1	8	8	3	103
Groot-Rijnmond	146	83	40	75	4	42	38	6	434
Zuidoost-Zuid-Holland	63	13	6	13	3	7	9	3	117
totaal	446	247	98	224	13	88	104	20	1 240
Zeeland									
Zeeuwsch-Vlaanderen	15	1	6	1	1	5	2	0	33
Overig Zeeland	47	3	16	18	4	8	9	1	106
totaal	63	4	23	19	4	13	12	1	139
Noord-Brabant									
West-Noord-Brabant	111	14	30	15	9	22	29	2	231
Midden-Noord-Brabant	88	8	9	22	2	7	16	3	154
Noordoost-Noord-Brabant	115	18	12	14	12	59	73	1	304
Zuidoost-Noord-Brabant	130	12	16	27	3	27	14	1	231
totaal	443	52	67	78	26	115	131	7	920
Limburg									
Noord-Limburg	38	4	6	2	3	6	6	1	65
Midden-Limburg	34	3	5	9	2	7	4	0	64
Zuid-Limburg	87	13	13	14	2	9	29	2	167
totaal	159	20	24	25	7	21	39	3	297
Flevoland	83	5	4	6	8	15	47	2	170
Gespreide ligging	14	1	6	1	7	1	19	2	52
Totaal	2 527	642	432	577	134	480	635	103	5 530

Bron: Kadaster.

Verzekeraars en pensioenfondsen

Tabel 7.1
Nieuwe individuele levensverzekeringen

	Aantal polissen				Verzekerd kapitaal			
	2002				2002			
	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.
Periodieke premiebetaling	<i>x 1 000</i>				<i>mln euro</i>			
Verzekeringen in geld								
hypothec	6,0	6,5	6,1	57,2	499,4	648,3	594,1	5 443,8
pensioen uitgesteld	1,2	1,2	1,3	13,5	269,8	257,1	301,0	3 136,7
lijfrente uitgesteld	1,0	1,1	0,8	14,2	47,7	66,2	82,7	715,0
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
levenslang bij overlijden	26,1	29,0	32,0	309,5	93,2	110,2	119,8	1 254,5
spaarverzekering	2,1	2,5	2,5	21,0	50,4	63,1	72,9	576,2
risicoverzekering	9,9	11,3	12,0	122,8	599,9	711,9	707,2	7 401,1
overige verzekeringen	0,3	0,3	0,4	3,4	10,0	8,1	12,2	98,6
totaal	46,6	52,0	55,1	541,6	1 570,4	1 864,8	1 889,9	18 626,0
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypothec	9,6	10,6	11,5	116,1	1 017,8	1 166,6	1 216,9	11 997,8
pensioen uitgesteld	2,7	3,0	3,4	39,3	200,2	232,5	222,4	3 056,0
lijfrente uitgesteld	5,3	4,6	4,8	111,1	172,6	171,7	194,8	3 615,5
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	13,2	11,8	10,5	154,4	268,7	289,3	344,9	3 164,0
risicoverzekering	0,4	0,3	0,3	3,3	21,5	18,8	20,5	237,4
overige verzekeringen	2,1	1,7	1,4	20,9	22,5	20,7	20,1	232,3
totaal	33,4	32,2	32,1	445,8	1 703,3	1 899,7	2 019,7	22 303,1
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypothec	0,0	0,1	0,0	0,3	1,4	29,7	10,3	96,4
pensioen uitgesteld	0,2	0,2	0,2	2,5	27,6	77,2	41,5	298,8
lijfrente uitgesteld	2,2	2,6	3,6	41,3	98,8	142,7	127,5	1 412,9
direct ingaande rente	3,5	3,4	3,8	52,1	312,1	302,7	344,8	4 392,3
levenslang bij overlijden	0,3	0,6	0,7	5,7	1,1	1,7	2,2	18,8
spaarverzekering	0,2	0,3	0,2	4,7	11,8	10,0	10,3	134,0
risicoverzekering	0,9	0,9	1,0	13,2	50,8	64,1	69,2	796,0
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,7	1,2	3,0	0,7	20,3
totaal	7,4	8,1	9,6	120,5	504,8	631,2	606,6	7 169,6
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypothec	0,1	0,0	0,0	0,5	5,5	6,8	7,9	73,3
pensioen uitgesteld	0,3	0,1	0,1	1,7	3,4	4,8	6,6	77,5
lijfrente uitgesteld	1,5	2,1	2,3	34,7	26,0	39,0	45,9	603,0
direct ingaande rente	0,1	0,1	0,1	2,2	16,3	4,1	5,8	436,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	0,2	0,2	0,2	3,6	10,0	8,1	10,7	99,4
risicoverzekering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1	2,2
totaal	2,2	2,6	2,8	43,0	61,4	62,8	77,0	1 291,8
Totale individuele productie	89,6	94,9	99,6	1 151,1	3 840,0	4 458,6	4 593,3	49 390,7

Tabel 7.2
Nieuwe individuele levensverzekeringen, premie-inkomsten

	Premie periodiek				Premie ineens			
	2002				2002			
	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.
Periodieke premiebetaling	<i>mln euro</i>							
Verzekeringen in geld								
hypotheek	7,9	9,3	8,8	79,2	4,6	5,5	4,8	52,5
pensioen uitgesteld	6,2	6,0	7,6	69,2	4,5	3,4	6,7	52,8
lijfrente uitgesteld	1,4	2,0	1,6	21,4	1,0	1,1	1,1	11,8
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
levenslang bij overlijden	1,9	2,2	2,7	29,2	0,0	0,0	0,0	0,3
spaarverzekering	2,1	2,6	2,3	22,9	0,5	0,5	0,5	8,1
risicoverzekering	3,0	3,6	3,3	34,7	0,0	0,0	0,0	0,3
overige verzekeringen	0,3	0,3	0,2	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal	22,9	26,0	26,5	259,1	10,6	10,5	13,0	125,9
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	20,8	24,0	25,6	244,3	11,5	13,6	15,7	149,4
pensioen uitgesteld	6,3	7,8	8,4	96,8	3,0	5,5	3,8	52,9
lijfrente uitgesteld	7,8	7,0	7,1	145,3	3,6	3,7	3,4	61,1
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	17,9	14,9	18,1	183,2	8,3	8,6	3,2	128,7
risicoverzekering	0,3	0,3	0,2	3,4	0,1	0,1	0,0	0,8
overige verzekeringen	1,5	1,1	0,2	15,9	1,1	1,3	1,1	19,5
totaal	54,8	55,2	59,8	689,8	27,5	32,8	27,3	412,3
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek					0,2	8,3	3,2	25,8
pensioen uitgesteld					20,4	34,0	26,8	188,7
lijfrente uitgesteld					56,5	86,2	98,2	893,3
direct ingaande rente					177,7	180,2	177,7	2 416,1
levenslang bij overlijden					1,6	3,2	3,8	25,2
spaarverzekering					6,1	6,2	5,4	70,4
risicoverzekering					3,3	3,2	3,6	33,1
overige verzekeringen					1,4	3,1	1,3	16,9
totaal					267,2	324,4	319,9	3 669,4
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek					1,8	1,8	2,1	25,2
pensioen uitgesteld					3,2	3,4	3,8	46,9
lijfrente uitgesteld					22,3	24,9	31,2	438,1
direct ingaande rente					5,8	9,2	6,4	129,7
levenslang bij overlijden					0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering					6,2	7,3	10,9	99,9
risicoverzekering					0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen					0,7	0,5	0,4	4,8
totaal					40,0	47,1	54,9	744,6
Totale individuele productie	77,7	81,2	86,3	948,9	345,4	414,9	415,2	4 952,4

Tabel 7.3
Nieuw spaarkasinschrijvingen

	Spaarkasovereenkomst				Verzekeringsovereenkomst			
	2002				2002			
	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.
	<i>x 1 000</i>							
Aantal contracten								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,5	0,4	0,2	10,1	0,5	0,4	0,2	10,1
Ongeclausuleerd	1,4	2,7	1,3	27,0	1,4	2,7	1,3	27,0
Totaal	2,0	3,1	1,5	37,2	2,0	3,1	1,5	37,2
	<i>mln euro</i>							
Ingeschreven bedrag								
Hypotheek	0,0	0,2	0,1	1,5				
Pensioen uitgesteld	0,0	0,1	0,0	0,2				
Lijfrente uitgesteld	25,2	19,1	10,1	463,7				
Ongeclausuleerd	17,6	26,7	12,3	342,5				
Totaal	42,7	46,0	22,4	807,8				
Storting/premie periodiek								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,4	0,3	0,2	7,9	0,1	0,1	0,0	1,4
Ongeclausuleerd	0,8	1,3	0,6	15,7	0,1	0,2	0,1	1,7
Totaal	1,3	1,7	0,8	23,7	0,2	0,2	0,1	3,2
Storting/premie ineens								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,1	0,1	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,3
Ongeclausuleerd	0,4	0,5	0,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,5
Totaal	0,5	0,6	0,0	6,5	0,1	0,1	0,0	0,8

Tabel 7.4
Rendementsmaatstaven levensverzekeraars

	2002												2003
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.
	%												
Rendement u	4,57	4,62	4,77	4,91	5,02	5,10	5,08	4,97	4,81	4,62	4,46	4,36	4,29
Rendement t	4,71	4,73	4,90	5,11	5,23	5,35	5,33	5,21	4,95	4,69	4,52	4,54	4,59
Rendement s	5,60	5,52	5,53	5,60	5,67	5,74	5,76	5,73	5,64	5,49	5,34	5,30	5,30

Bron: Centrum voor Verzekeringsstatistiek CVS.

In de voorgaande 12 maanden

Banken		Dalende aandelenkoersen zetten institutionele beleggers onder druk	aug. '02
Banken van grote betekenis in economie	okt. '00	Institutionele beleggingen eerste halfjaar 2002 door koersverliezen nauwelijks gestegen	okt. '02
Sparen en lenen		Institutionele beleggers gematigd positief over vastgoed	nov. '02
Bijna een kwart minder woninghypotheken in 2000	aug. '01		
In 2001 flink gespaard	maart '02	Woningbezit	
Voor 5,5 miljard euro in het rood	juli '02	ABP blijft koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst	dec. '01
		Woningmarkt ontspant	juni '02
Geldmarkt		Woningwaarde stijgt fors	juni '02
Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000	mei '02	ING Real Estate nieuwe koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst	dec. '02
Amsterdamse Effectenbeurs		Overheidsfinanciën	
2001 slechtste beursjaar sinds oliecrisis	febr. '02	Schulden van het Rijk dalen in derde kwartaal	dec. '01
Aandelen bouw uitschieter op Damrak in eerste kwartaal 2002	mei '02	Overheidsuitgaven kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, sport en recreatie meer dan 10 miljard	dec. '01
Aandelen hard onderuit in tweede kwartaal	aug. '02	Opbrengst gemeentelijke heffingen groeit minder hard	febr. '02
Recordverlies op Damrak	okt. '02	Financiële positie van gemeenten sterker in 2000	febr. '02
Lagere winst in 2001 voor de financiële beurs nv's	okt. '02	Geringe stijging waterschapsheffingen in 2002	maart '02
		Gevestigde staatsschuld stabiel in 2001	april '02
Verzekeraars		Product- en bedrijfsschappen hielden over in 2000	april '02
Winst in verzekeringsbranche in 2000 gestegen met 15%	dec. '01	Groeivertraging maakt euronormen knellend	april '02
Lange-termijnontwikkeling en seizoenspatroon in nieuwe levensverzekeringen`	jan. '02	Lagere overheden zorgen voor daling EMU-schuld in 2000 met ruim twee miljard euro	april '02
Markt voor levensverzekeringen niet gegroeid	maart '02	Waterschappen investeren 0,7 miljard euro in 2000	mei '02
Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001	sept. '02	Overschot overheid nagenoeg verdampt in 2001	aug. '02
		EMU-saldo decentrale overheden in 2001 nog positief	aug. '02
Pensioenfondsen		Gemeentelijke samenwerking kost vijf miljard euro in 2000	sept. '02
Goed resultaat pensioenfondsen in 1999	febr. '01	Financiële mogelijkheden beperkt door plannen afschaffen OZB	sept. '02
Negatief resultaat voor pensioenfondsen in 2000	maart '02	Naar kwartaalrekeningen van de overheid	sept. '02
VUT-fondsen staan onder druk door vergrijzing	mei '02	Rijk komt in 2001 weer tekort	okt. '02
Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001	sept. '02	Verkeer, vervoer en welzijn belangrijkste taken van provincies in 2000	nov. '02
		Nieuwe kwartaalreeks belastingcijfers	nov. '02
Institutionele beleggers		Overheidsuitgaven voor land-en vaarwegen in 2000 licht gestegen	nov. '02
Grote koersverliezen voor institutionele beleggers	jan. '02	Rijk en gemeenten grootste geldschieters op gebied van kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, sport en recreatie	dec. '02
Institutionele beleggingen nog niet op oude niveau	april '02		
Waardedaling beleggingsportefeuille beleggingsinstellingen	juli '02	Diverse onderwerpen	
Institutionele beleggingen meer dan 5 procent gestegen	juli '02	Heeft de euro in 2001 invloed op de inflatie	febr. '02
		De opbouw van de inflatie in januari 2002	maart '02
		Inflatie voelt hoger	juni '02
		Waarom voelt de inflatie zo hoog?	juli '02
		Prijkaartjes sinds de komst van de euro	okt. '02

Trefwoordenregister

Aandelen, indexcijfers	28	Koersindex aandelen	28
Aandelen, rendementen	28	Koersindex obligaties	32
AEX-index	30	Koerswaarde aandelen	27
Bankbrieven	24	Koopsom vastgoed	32
Banken, balans	16	Krediet, consumptief	18, 19
Beleggingsfondsen, indexcijfers	29	Levensverzekeringen, nieuwe	37, 38
Beroep op de kapitaalmarkt	26	Liquiditeitenmassa	17
Besparingen	18	M3	17
Beursindexcijfers	28, 29, 30, 33	Mfi	16
Beursindexcijfers obligaties	33	Midkap-index	30
Beurswaarde aandelen	27	Monetair financiële instellingen, balans	16
Buitenlandse markten	22, 25, 30	Obligatie-emissies	25, 26
Cardmaatschappijen	18, 19	Obligaties, indexcijfers	33
CBS/MoneyView index	29	Obligaties, rendementen	24, 33
CBS/NIB-index	30	Onderhandse leningen, rente	24
CBS/SBV-index	30	Optiebeurs, omzet	31
CBS/Stroeve-index	32	Pandbrieven	24, 25
CBS/MIT(S)-index	30	Persoonlijke leningen	18
Consumentenprijsindex	14	Polissen levensverzekeringen	37
Consumptief krediet	18, 19	Postorderbedrijven	18, 19
Daggeldrente	22	Prijsindex consumptie	14
Deposito's	16, 18	Producentenprijzen	14
Deposito's, rente op Euro-gulden -	22	Prolongatierente	22
Dollarkoers	23	Promessedisconto	22
Effectenbeurs, omzet	27	Rendement aandelen	28
Effectief rendement	24	Rendement obligaties	33
Emissies	25, 26	Repo	17
Euro-rendement	25	S-rendement	39
Euribor	22	Spaargelden	18
FTSE Eurotop-100 index	30	Spaarkassen, nieuwe inschrijvingen	39
Financieringsmaatschappijen	18, 19	Spaarrekeningen	18
Geldhoeveelheid	17	Staatsleningen	24, 33
Geldmarktrente	22	Studieleningen, rente op	22
Goudprijs	23	T-rendement	39
Heffingsrente belastingdienst	22	U-rendement	39
Herbeleggingsindex aandelen	28	Vastgoedfondsen	29
Herbeleggingsindex obligaties	32	Vastgoedtransacties	35, 36
Herbouwkosten van woningen	14	Voorschotrente	22
Hypotheekrente	24	Vreemde valuta	23
Hypotheken	20, 21	Wettelijke rente	22
Invorderingsrente belastingdienst	22	Wisselkoersen	23
Kapitaalmarktberoep	25	Woninginboedels	14
Kapitaalmarktrente	23	Woningtransacties	34

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

*Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.
ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.*

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

*Wekelijks, ca. 10 blz., € 72,25 per jaar.
ISSN 0166-9680.*

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

*Jaarlijks, 236 blz., € 14,25.
ISSN 1386-1042. Kengetal P-19.*

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie Kennis en economie 2001 staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

*Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.
ISBN 903572955 2. Kengetal K-300*

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

*Jaarlijks, 248 blz., € 41,50.
ISSN 0168-3489. Kengetal P-2*

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie De Nederlandse conjunctuur wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

*Kwartaal, € 34,85 per jaar.
ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104*

Assurantie Jaarboek

Het Assurantie Jaarboek geeft alle statistische informatie die voor de verzekeringsbranche onontbeerlijk is. Verzekeraars, distributie, en de zakelijke-/particuliere markten: demografie, ziekteverzuim, brandschade, sterftekansen, betaalde premies, etc. Het verschijnt jaarlijks in november.

*Jaarlijks, 210 blz., € 51,05
Uitg. Kluwer Bedrijfsinformatie, tel. (0570) 67 33 30*

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken.

Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl> of direct via: <http://statline.cbs.nl>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

*10 keer per jaar, € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.
Kengetal: A159cd.*

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.